

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Hög

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:r 47 (726).

LÖRDAGEN DEN 24 NOVEMBER 1900.

13:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN ..... KR. 5:— IDUNS PRAKTUPPLAGA ..... > 7:50 IDUNS MODETIDN. MED PL. > 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. > 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRROGATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.

HOFMARSKALKEN OCH HOFMARSKALKINNAN PATRIC REUTERSWÄRD I DERAS HEM I STOCKHOLM.
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

ETT ÄDLINGSPAR.

EN TRAPPA UPP i ett af de palats-
liknande husen vid Stureplan dväljes
inom ett fint och tyst hems väggar
ett äldrigt ädlingspar, som där njuter
sin lefnads senhöst efter ett verksamhetsrikt
lif.

Det är hofmarskalken Patric Reuterswärd,
hvilken den 22 dennes fyllde 80 år, och hans
maka, Charlotta Teresia, född Rouget de St
Hermine.

Hofmarskalken Reuterswärds insats i det
svenska samfundslifvet faller hufvudsakligast

inom de politiska händelsernas ram. Där har
hans sant fosterländska sinne, hans skarpa och
säkra blick för Sveriges vitalintressen och hans
personliga själfständighet gjort honom till en
af hufvudmännen, kring hvilkas banér de poli-
tiska meningsfränderna slutit sig samman i
kamp för hvad de ansett vara nyttigt för
statens väl.

Vårt nuvarande tullsystem, tillkommet i af-
sikt att skydda och upphjälpa landets jord-
bruk och industri mot den utländska konkurrensen,
är i hufvudsak Patric Reuterswärds verk; likaså
ha utvecklingen och fullkommandet af vårt försvar,
såväl till lands

som sjös, i honom, den varmt fosterlands-
älskande ädlingen, haft en energisk kraft.

Det är förnämligast denna hängifna foster-
ländska hållning i förening med hans omutligt
redbara karaktär, som gifva förklaringen till
den samlande och ledande ställning, hofmarskal-
ken Reuterswärd under många år intagit inom
vårt offentliga lif. Ty för att frambringa något
af värde på det politiska arbetsfältet kräfvades,
kanske mer än i andra lifsförhållanden, en
man bakom ordet.

Också följdes han, då han sistlidne år drog
sig tillbaka ur riksdagen, med tacksamhetens
och vördnadens sympati för ett väl förrättadt
lifsverk och med varma välönskningar, att han
i lugn och lycka måtte få njuta sin ålderdoms
dagar.

Vid sidan af sin politiska verksamhet har
den däckkraftige mannen äfven haft tid att
ägna landtbruket och industrien en stor del
af sitt lif. Ägare af det stora godset Baggå
och Bergfors bruk i Västmanlands län samt
Starbo och Gesberga masugnar i Kopparbergs
län m. m., har han där genom sitt arbete och
sina initiativ visat sig vara lika framstående
landtbrukare och industriman som politiker.

Det naturskönt belägna Baggå är fortfarande
det älskvärda ädlingsparets sommarhem; dit
draga de sig då tillbaka från hufvudstadslif-
vets larm, hvars dyningar året om brusa förbi
deras fönster vid Stureplan; där i Västmanna-
bygden går den gamle hofmarskalken, alltjämt
samme intresserade landtbrukare som förr, in-
spekterande sina ägoviddar och öfvervakande
sitt folk, som i honom har den bästa hus-
bonde, liksom hofmarskalkinnan är dem en
god husmoder, omtänksam och uppoffrande,
som goda kvinnor äro.

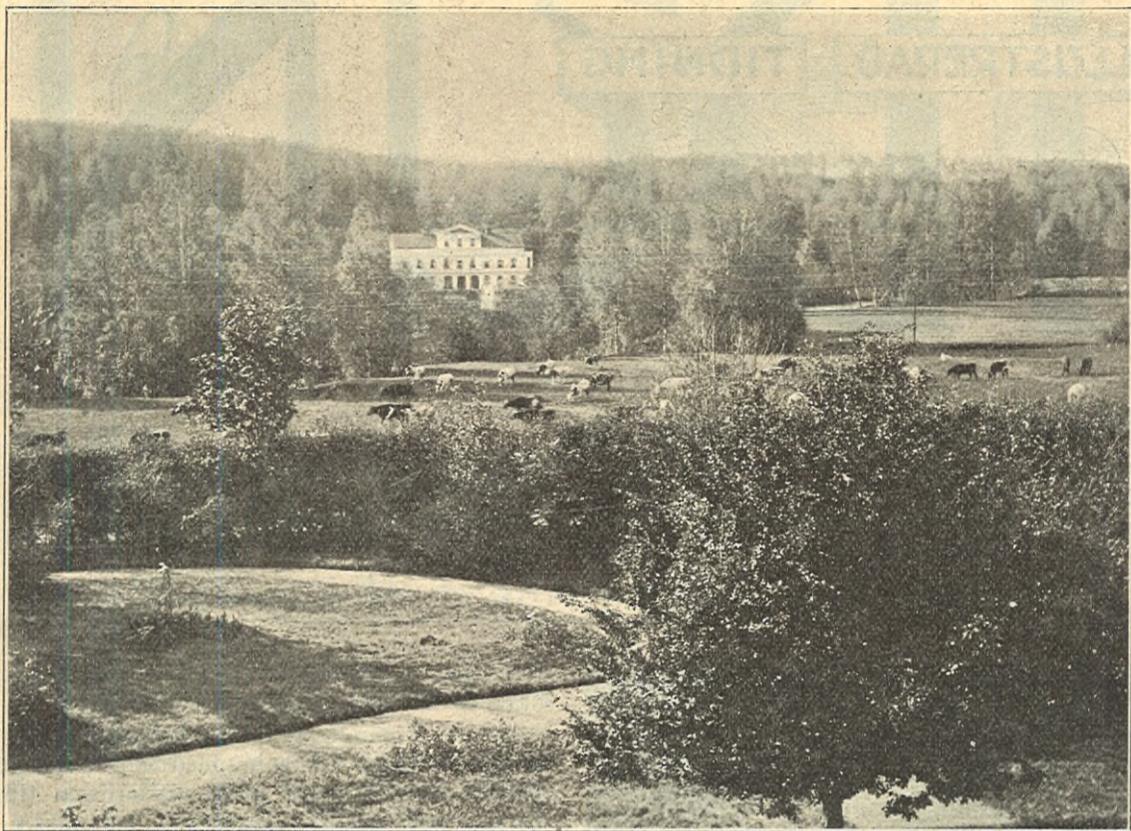
Särdeles bevandrad i medicinska vetenskaper,
hvilka varmt intressera henne, har hon så att
säga blifvit korad till Baggåbefolkningens »dok-
torinna» vid hastiga sjukdomsfall.

På landet är vägen till läkaren merendels
ganska lång, och då någon af godsets under-
håfvande därför insjuknar och behöver läkares
bistånd, står hofmarskalkinnan genast tillreds
att lämna den första hjälpen.

Under vintern är hon lifligt verksam i huf-
vudstadens filantropiska värld, deltager i basa-
rer för välgörande ändamål, ådagaläggande sitt
goda hjärtelag såväl i ord som handling.

Vår bild af det äldriga ädlingsparet i deras
hem i hufvudstaden är tagen med anledning
af hofmarskalkens nyss uppnådda 80 år, den
åldersgräns, vid hvilken det stora flertalet män-
niskor upphöra att leva.

Men mycket arbete, utfördt på det ärliga
uppsåtets och det varma hjärtelagets grund,

BAGGÅ. HOFMARSKALKEN REUTERSWÄRDS SOMMARHEM.

har ofta förmågan att konservera människans såväl andliga som fysiska styrka.

Hofmarskalken Reuterswärd är, trots hjässans snö och anletsdragens fårör, ett exempel härpå. Fortfarande lifligt intresserad af tidens händelser, fortfarande ägande lefnadsmodets hela spänstighet, skall han förvisso vid sin fina och älskvärda makas sida ännu se åren skrida framåt utan att nämnvärdt svikta under deras tyngd.

Att dö ung, medan lifsafven jäser som starkast och man befinner sig midt i kampens vapengny, anses ju vara en skön död. Men manne det ej är långt mera eftersträfvansvärdt att helt kunna fylla sitt livsvarf och nå en ålderdom, hvilken in i det sista bestrålas af det bibehållna lifsmodets sällsynta skimmer?

ERNST HÖGMAN.

TILL ANNA. EN SERIE SONETTER AF HENRIK WRANÉR.

BELÖNAD MED HEDERSOMNÄMNADE AF SVENSKA AKADEMIEN.

MITT HJÄRTAS VÄN:

*På julekvällen tag
den enkla krans, min sängmö samman knutit
af kväden, som ur trofast kärlek flutit!
Den första priset skänk — ditt välbehag!*

*Uti din kärleks väna sommarlag,
som på min lefnads ban sin solglans gjutit,
på några timmar fram dess blommor skjutit. —
Ty bära också alla dina drag.*

*De bikta blygt hvad ljuft min kärlek drömmar,
hvar bön om sälla dar med dig jag beder.
när morgon gryr, när kvällen dunkel breder.*

*Och ändå stum sig oftast känslan gömmer:
dess blommor, slättens lika, sparsamt spira
och tjäta hälst att få ditt julbord sira.*

Din
Henrik.

I.

LÅNGT innan än ditt hjärta kunde ana,
hvad sällhet kärlek mäktar mänskor bringa,
och hur mot kärlek annat allt blir ringa,
min håg dig följde på din barndoms bana.

När jag såg barnet sig till ungmö dana,
dig såg i lätta dansen sorglöst svinga,
när jag din muntra skämtan hörde klinga
jag Anna skref som lösen på min fana.

Den blåa blicken såg jag tankfullt glöda,
såg späda barmen gå i lätta vågor,
när jungfruaning stänkte kinder röda.

Ack, redan då det var mitt hjärtas trängtan
att svar få gifva på ditt hjärtas frågor —
att väcka få en gång din kärleks längtan.

II.

OCH DOCK jag måste ännu stilla bida
och djupt i själen tyst min längtan gömma;
ty känslor, som i ungmöns hjärta drömma,
för tidigt väckta, lika barnet kvida.

Jag såg dig se'n till altarrunden skrida,
jag dina kinder såg af tårar strömma.
För lifvet gaf du löften, dyra, ömma,
att städs i Andens kraft mot synden strida.

Hur tidt jag såg, då bygdens tärnor trädde
till vigsellpall, din själ dem tankfullt följa!
Var viss, att jag mig vid din åsyn glädde!

Jag visste nu, hur ljuft, min dyra flicka,
när själf du skall i brudeskrud dig hölja,
ditt öga skall i sällhetstårar blicka!

III.

DU säkert minns den första kyss jag vann?
En kort sekund, en sällhetsblyxt det var,
fast minnet fröjd för evigheter har — —
Männ' du, männ' jag dess låga tände an?

Ack, ingen af oss mer det säga kan!
På Köbenhavns sken julisolen klar,
det uppför »Frelserkirkens» trappa bar
och snart vår trupp i kretsgång spetsen hann.

Högt ofvan hufvudstadens lif och larm
en kyss där brann, jag slöt dig i min arm,
af spiran dold för hela släktens öga.

Nog såg ock du, att hult Han log oss mot,
Försonarbilden uppå väldigt klot,
när klockeklangen steg emot det höga?

(Forts.)

SJUKVÅRD I FÄLT. EN UPPGIFT FÖR SVERIGES KVINNOR.

HVEM HAR DEN MJUKASTE handen, det varmaste hjärtat och det största tålmodet, då det gäller att vid sjuklägret skänka hugsvalelse åt den lidande nästan, att lindra hennes plågor och stärka hennes lefnadsmod? Hvem, om ej kvinnan?

Och hennes mod är ej mindre, än hennes medkänsla för lidandet är stark och vidtomfattande. Slagfältens ambulanser med deras fruktansvärda scener af stympade soldater, som vändas under kirurgens knif, kunna vittna härom. Ty där gå sjukvårdssystrarna outtröttligt omkring, lisande och helande, ådagaläggande ett hjältemod, som ej ger krigarens på slagfältet efter.

Väldets och härjningens stormvindar hafva länge besparats vårt land. Dock, fredens oskattbara lycka är ej evig. Det är därför vårt folks oeftergifliga plikt att vårda sig om sitt försvar, så att nationen kan omgördla sig därmed i samma stund dess självständighet hotas.

Men till ett effektivt försvar hör ock en väl organiserad sjukvård. Af denna anledning har i dessa dagar under beskydd af h. m. drottningen och under h. k. h. kronprinsens ordförandeskap konstituerats en förening, benämnd *Drottning Sophias förening till understödjande af härens sjukvård*.

I det af föreningen utsända uppropet betonas, huru man på erfarenhetens väg kommit till insikt om, att den reglementerade militära sjukvården — dess organisation och utrustning må hafva varit än så mönstergill, dess personals utbildning än så fulländad — hittills aldrig varit tillfylles, då det gällt att omhändertaga, forsla och vårda krigets offer.

Omständigheterna hafva för den skull framtingat, att man snart sagdt i alla land på kontinenten redan *under fred på frivillighetens väg* insamlat medel, anskaffat materiel samt slutit sig samman till föreningar för vård i fält af sårade och sjuke. Och det är särskildt denna synpunkt — gagnet i fredstid — som hos oss är värd att beaktas, emedan öfver hela vårt land behovet af god sjukvård allt mera gör sig gällande.

Föreningens uppgift är att insamla medel, dels för anskaffande af sjukvårds- och sjuktransportmateriel till förstärkande af härens behof därpå i krigstid, dels för utbildande af sjukvårdspersonal, afsedd att i fredstid verka för sjukvården inom de olika landsdelarne med förpliktelse att i krigstid ställa sig till den militära sjukvårdens förfogande.

Uppropet vädjar främst till de svenska kvinnorna, och deras varma fosterlandskärlek skall säkerligen ej låta dem bli svaret skyldiga. Ty så visst som nationens kärna fortfarande är sund, så visst som hägnandet af den egna torfvan alltjämt skall utgöra det centrala i hvarje svensks sträfvan, så visst skola också de svenska kvinnorna, med modets och kärlekens symboler på sitt banér, fylkas kring den höga uppgiften!

Uppropets undertecknare utgöras, förutom af h. k. h. kronprinsen, af följande högt stående officersfruar: fru Hedvig Bråkenhielm, Helsingborg, fru Hedda Munck, Linköping, fru Ebba Ericson, Sköfde, fruarna Ida Gadd och Pauline Stjernstedt, Stockholm, fru Sofie Warberg, Hernösand, och fru Mary Björnin, Visby, samt af öfverste E. Brändström, Linköping, doktor Carl Ekeroth, major G. V. v. Heideman och vice häradschef A. Liljecrantz, Stockholm.

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

UR »BOKEN OM LILLE-BROR».

I SIN INTRESSANTA essay »Dickens som människa och författare» berättar Hellen Lindgren, huru den engelska publiken på sin tid betogs af hänförelse vid läsningen af dödsscenen i romanen »Dombey & Son», den scen, i hvilken Dickens »med snillets allvetenhet och diktart hjärtats allgodhet» skildrat den lille Paul Dombey's död en sommarafton i London.

En af Dickens' vännere skref till författaren efter genomläsningen af denna bok: »O, min käre, käre Dickens, hvilken nr 5 ni gifvit oss! Jag har gråtit och snyftat öfver den så i går natt och i dag på morgonen, och känt mitt hjärta renadt af dessa tårar och välsignat och älskat er, för att ni låtit mig gråta dem, och jag kan aldrig välsigna och älska er nog.»

Nu, när senhöstdimmorna hänga som sorgdraperier kring den döende naturen och novemberblåstens mollstämda sång tonar i de nordiska furorna, gör en svensk diktares senaste verk sin rund kring landet.

Och äfven i detta alster af en äkta skald klingar ett liknande dödsmotiv som i den Dickenska romanen, äfven öfver dessa sidor, gripande genom sitt sublimes allvar, fyllda af skönhet genom sin värme och sin ädla resignation, falla människornas renaste tårar såsom ett tackoffer till diktares, för att han låtit dem blicka in i ett par kämpande människosjäalars allra heligaste.

Det är »Boken om lille-bror» af Gustaf af Geijerstam.

Denna intima och på samma gång ytterst subtilt formade lifsskildring, i hvilken författarens för ej länge sedan aflidna hustru och yngste son äro hufvudfigurerna, har på grund af ämnet och den påtagliga verklighetsprägel väckt långt större uppmärksamhet, än hvad skönlitterära alster i allmänhet kunna påräkna i vårt land.

Bland Iduns publik har denna uppmärksamhet tagit form i en vädjan till oss att om möjligt meddela porträtten af de båda hufvudpersonerna, Elsa och Sven.

Vi ha af denna anledning hänvänt oss till författaren, som välvilligt ställt här ofvan reproducerade bild af sin maka till vårt förfogande. Något lämpligt porträtt af »lille-bror» ha vi däremot icke kunnat erhålla.

Den vackra och särdeles karaktäristiska bilden af fru Eugenie af Geijerstam är tagen några månader före hennes död, & makarnas villa Nennesberg vid Saltsjöbaden. Hon bär sorgdräkt efter sin lille son, detta barn, vid hvilket hon var länkad med så sällsamma känslans band, att de ingåfvor henne den vissa förnimmelsen, att hon måste dö, emedan han ej längre fanns. De sympatiska anletsdragen äro präglade af ett djupt vemod, som ännu mera framhäfves af sorgdräkten, och den drömmande blicken synes riktad mot ett fjärran i hennes inre, mot något långt bortom det jordiska lifvets gräns.

Man kommer ovillkorligen att tänka på några rader i det bref hon skref till sin make vid ett tillfälle, då deras lycka, på grund af ett missförstånd, var nära att brista. Det är i första delen i »Boken om lille-bror». Där säger hon:

»Men när du ser, att jag sitter och stirrar in i mig själf, som du brukar säga, då skall du veta, att jag gör inte annat, än hvad jag alltid har gjort, äfven när jag varit som mest lycklig, äfven långt innan jag kände dig och mitt verkliga lif började. Och om jag gråter, skall du icke tro, att jag är

FRU EUGENIE AF GEIJERSTAM. A. BLOMBERG FOTO.

olycklig. Det jag då tänker på, gör mig icke olycklig. Det är bara något jag måste grubbla öfver ibland, därför att jag vet, att det skall komma, och därför att jag alltid vetat det.

Men du skall icke fråga mig därom, ty jag kan ändå icke svara dig.»

Och så dessa hennes gripande ord, när Sven utandats sin sista suck:

»Men nu, Georg, nu går han ifrån mig. Nu vet jag, att *allt det andra*, allt det, som du aldrig har vetat förrän nu, skall komma igen, och nu vill jag bara, att du skall förlåta för all sorg jag gjort dig och all sorg jag gör dig nu. Men du får icke bedja mig stanna. Ty dit Sven går, dit går också jag.»

Det var två makter, som kämpade om henne — lifvet och döden. Förut hade hon sagt sig icke tro på en tillvaro efter döden.

»Men,» yttrar hon sedermera, »nu tror jag det och nu vet jag, att man kan börja lefva ett sådant lif redan här på jorden. Det behöfs bara att någon går bort, vid hvilken man är så fästad, att det känns, som om själen följde med. Nästan hvar afton kommer Sven till mig. Han kommer inte, när jag vill, eller när jag ber honom komma. Inte när jag gråter och längtar, sträcker mina armar efter honom och ropar hans namn. Men när jag minst anar det, då ser jag honom sitta bredvid mig.»

Så dör hon, utan någon dödskamp, blir klädd i den hvita klädningen, »hvilken hon icke begagnat, sedan hon var glad åt jorden och allt som jordens var. Allt blef gjort, som hon hade önskat, och inne i Svens lilla rum bäddades hennes sista bädd. Där låg hon med sitt rika svarta hår utslaget öfver den hvita dräkten, och kring henne stodo alla vårens blomster. Bakom henne höjde sig mot det lilla fönstret en purpurröd azalea, och öfver bädden låg ett regn af gula rosor.

Hon såg ut, som om hon sof, och hennes ansikte hade förnygrats i döden.

Så gick hon till Sven, som hon själf hade sagt, och därför är detta »boken om lille-bror», som kom och blef sin moders ängel, om än ej som vi hade hoppats. Ty han tog henne med sig, när han gick.»

Vi ha tillåtit oss foga ofvanstående citat ur diktverket som ram kring porträttet — denna bild af en i lifvet älskad och älskande maka och moder, öfver hvilks graf diktares bok höjer sig som ett skönt, af kärleken rest monument.

PÅ EOLSHÄLL.

D IMMORNA LAGO täta öfver stad och land, då en tidig höstmorgon vår ångbåt började stäfva utåt Mälaren.

Upe på Söders branter skymtade de väldiga huskomplexen, hängande på klipporna likt forntida riddarborgar, till hvilka tanken fördes, då man blickade dit upp. Tornspirorna berörde molnen och försvunno då och då helt i dem.

Fjärdarna med sina barrskogskransade stränder voro insvepta i samma gråa dimma; öfverallt hvilade senhöstens allvarsstämning, så tungsint och dock så full af nordisk poesi.

Allvar hvilade ock öfver den stiftelse, till hvilken vår journalistiska plikt denna gång förde oss. Målet för vår färd var nämligen Eolshäll, det bekanta räddningshemmet invid hufvudstaden för alkoholist.

Så småningom framträdde det redan på afstånd ur dimman — en stor, ståtlig byggnad i villastil, belägen på en höjd med den härligaste utsikt åt alla håll, och omgifven af barrskog, så vacker och präktig som man väl sällan får se den i hufvudstadens omgifningar. Efter en 20 minuters färd lade vi till vid den lilla, nätta bryggan, där hemmets föreståndare, direktör A. Enblom, samt dess skapare dr Henrik Berg, mötte oss, och medan vi vandrade uppför höjden, där villan skyntade mellan resliga granar, fingo vi höra berättelsen om, huru det nuvarande Eolshäll kommit till.

Sveriges första alkoholisthem grundades år 1891 och förlades till Upsala, där det ännu är beläget strax utanför staden. Att äfven få till stånd ett hem i Stockholm var emellertid ett önskemål för många, som visste, huru väl ett sådant kunde behövas i hufvudstadens närhet, och huru mycket godt det skulle kunna göra genom att i tid bringa räddning åt många kanske rikt begåfvade och nyttiga samhällsmedlem.

Redan för flere år sedan höllos ock i hufvudstaden några möten, besökta af flere framstående personer, hvarvid saken diskuterades, kostnadsförslag uppgjordes och lämpligt ställe eftersöktes. Det hela strandade dock då på de höga kostnaderna och det alltför svaga intresset. Frågan fick så hvila någon tid, tills den år 1895 åter upptogs af dr Henrik Berg i ett föredrag på Sveriges blåbandsförenings årsmöte. Sedermera insamlades öfver 300 kronor och därmed hade stiftelsen fått sin lilla grundplåt, som snart växte genom utlagda teckningslistor.

Emellertid lyckades dr Berg finna en person, som af intresse för saken själf skänkte ej mindre än 10,000 kr. samt bland sina bekanta insamlade 11,000 kr. och nu var den behjertansvärda tankens realiserande möjliggjordt. Nu återstod att finna ett för hemmet lämpligt landtställe, beläget i Stockholms närhet, men dock tillräckligt isolerat samt med tillfälle till trädgårdsarbete m. m. dylikt för de blifvande pensionärerna samt med, om möjligt, naturskönt läge. Ett sådant erbjöds äfven, då ägaren till Eolshäll vid södra Mäljarstranden förklarade sig villig att försälja detsamma till stiftelsen »Stockholms alkoholisthem».

Till ordförande i hemmets styrelse valdes dr E. W. Wretling, som redan från första stund varit varmt intresserad för saken och en af de ifrigaste och mest energiska förespråkare för en dylik institution i Stockholm.

De fotografier, som Idun i dag meddelar, ge ett godt begrepp om ställets karaktär. Den stora villan inrymmer ej mindre än 15 rymliga rum, af hvilka 8 disponeras af patienterna. De öfriga ha anvisats till matsal, samlingsal, föreståndarens och hans familjs bostad samt rum för nödig betjäning. Utom denna byggnad finnas & den lilla egendomen stall,

EOLSHÄLL.

Erkändt bästa och billigaste Kaffe, The & Cacao

erhålles i Holländska Kafferosteriets butik Allm. 6567. Stureplan 6. Riks 4158

DIREKTÖR A. ENBLOM I SAMLINGSALEN PÅ EOLSHÄLL.

vedbod, slöjdstuga, bykhus, finsk badstu samt dessutom en stor trädgårdsmästarebyggnad, hvarest 4 pensionärer logera. Stället äger 2 tunnland trädgårdsjord och 8 tunnland skog. Afståndet från Stockholm är sjövägen 5 km. och landvägen något mindre.

Den stora villan är inredd med gedigen komfort. Stiftelsen är ju nämligen företrädesvis afsedd för de bildade klassernas män. Allt präglas därför af smak och prydlighet.

Att stärka kropp och själ, att ingjuta nytt lefnadsmod och hopp, att afvänja kroppen från spritförtäringen och väcka leda vid densamma — se där syftena med den kur, som genomgås vid Eolshäll. Bad- och vattenbehandling, lämplig diet, afpassadt arbete, moraliskt inflytande äro de medel, som för patienternas kroppsliga och andliga upprättelse därvid användas af dr Berg och familjen Enblom. Ty — låtom oss genast tillägga det — i det räddningsarbete, hvaråt dir. Enblom såsom hemmets föreståndare ägnat sitt lif, deltaga med all den människokärlek, hvaraf kvinnliga hjärtan äro mäktiga, hans hustru och hans tvänne döttrar. Den varma tillgifvenhet, med hvilken alla patienterna fästa sig vid dessa, är af stor betydelse, i det den knyter dem vid hemmet med kärlekens band. Och ej minst genom deras närvaro och deras outröttliga omsorg får Eolshäll den karaktär af hem, som hvilat öfver hvarje detalj af stiftelsen, som redan från det första besöket stämmer ens sinne så varmt för densamma, och som är nödvändig för att patienterna rätt väl skola trivas på en plats, dit ofta nog kanske ej den fria viljan drager dem.

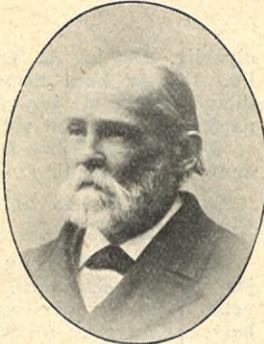
Och att patienterna på Eolshäll äro nöjda och belättna, det hade vi mer än ett tillfälle att konstatera under samtal med dem själfva. Vana som de förut varit vid förebräelser och bittra ord från sina närmaste, har det varit dem ofantligt välgörande att komma till Eolshälls lugn och ro, där aldrig ett sårande ord om det förflutna nått dem, där deras ambition åter väckts till lif, och där de behand-

lats med ömhet och kärlek. En mängd bref till hemmets föreståndare från forna patienter vittna ock i varma och tacksamma ord om det upprättelseverk, som vistandet på Eolshäll — i regel 6 till 12 mån. — hos dem fullbordat.

Och när vi så åter lämnade detta hem, inom hvilket människokärleken redan utfört så mycket välsignelsebringande arbete till betryckta medbrö-

D:R HENRIK BERG.

D:R E. W. WRETLIND.

ders räddning och där den alltjämt, under nitisk och skicklig ledning, vill fortgå på samma ädla väg, kunde vi ej underlåta att instämma i det yttrande, som en gång fällts om Eolshäll, att »språket äger ej adjektiv nog» för att uttrycka de varma känslor, som läkta hjärtan bära med sig från dess hägnande och trefna murar vid fager Målarstrand.

E. P.—N.

NÄR »TANT CLARAS» VÅRD AFTÄCKTES.

DET LÅG SOL öfver Upsala i lördags förmiddag. Kyrkklockornas klang ljöd öfver staden. Hvarför de ringde, visste icke den lilla skara stockholmare, som var på väg ut till kyrkogården, men klockornas klang passade in i stämningen. Där ute låg kyrkogården stilla och öde, och där, i ena utkanten af densamma, reste sig vården öfver henne, hvars minne vi kommit att fira.

Det är nu snart ett år, sedan hon bäddades ner, den äldriga f. d. föreståndarinnan för Ateneum för flickor i Stockholm Clara Strömberg, den milda, älskliga »tant Clara». I fyrtiofyra år hade hon utfört sitt kärleksfulla arbete bland barnen.* Var det väl underligt då, om dessa hennes lärjungar ville resa en kärlekens och tacksamhetens minnesvård!

Så hög och vacker reste sig stenen, pekande uppåt. Den tycktes mig nästan som en sinnebild af hennes lif. Den eviga kärleken präglade så Clara

* Då Clara Strömberg lämnade denna sin skolbefattning, innehöll Idun — i n:r 25 för 1896 — hennes porträtt och biografi.

Strömbergs hela väsen, att det för oss, hennes skolbarn, alltid stod klart, hvad som var det högsta målet för hennes lif. Men det var en solljus, varm kristendom, som mötte oss från hennes läppar. Därför älskade vi vår milda lärarinna, och därför föll mången sanning, hon uttalade, djupt ned i det vecka barnahjertat. »Tant Clara» var en hjärtats fostrarinna som få.

Inskriptionen på vården lydde:

SKOLFÖRESTÅNDARINNAN

CLARA STRÖMBERG

»De öfvervunno för lammets blods skull».

TACKSAMMA LÄRJUNGAR RESTE VÅRDEN.

En af hennes f. d. elever uppläste vid grafven följande verser:

HVITA ETERNELLER.

Af hvita eterneller jag binda vill en krans.
Så tyst och öde ligger kyrkogården.
Men bleknadt barndomsminne får åter färg och glans,
När ödmjukt jag den lägger ned vid vården.

Jag minns de ystra lekar, de tusen glada spratt.
Jag minns de allvarsord, som du oss sade.
Men framför allt dock strålar som stjärnor i en natt

Den ljusa, varma blicken, som du hade.

Jag glömt kanhända, mycket af det, du mig har lärt,
Men hvad mitt hjärta lärde, ej jag glömmet.
Det namnet, som du bjöd oss att hålla dyrt och kärt,
Det blef en skatt, som än mitt hjärta gömmer.

Ditt blida, milda väsen som solljust minne står
Ifrån min barndomsdag, den fagra, skära.
Den ädla säden faller så djupt i livets vår
Och skall för evigheten skördar bära.

Ditt lifsverk nu är slutadt. Och snart den hvita snö

I mjuka manteln sveper kyrkogården.
Men kärlekseterneller, de kunna aldrig dö,
Och länge än de skola sira vården.

Vid en enkel minnesfest i hennes i Upsala boende broders, f. d. operasångaren H. Strömbergs hem talade rektor J. Löfvén några varma ord om hennes lifsgärning.

När vi återkommo till Stockholm, föll regnet åter stridt och tät. Men i våra sinnen dröjde en strimma af sol, såsom det alltid gör, när ljusa, skära barndomsminnen lockats fram. Frid öfver hennes minne!

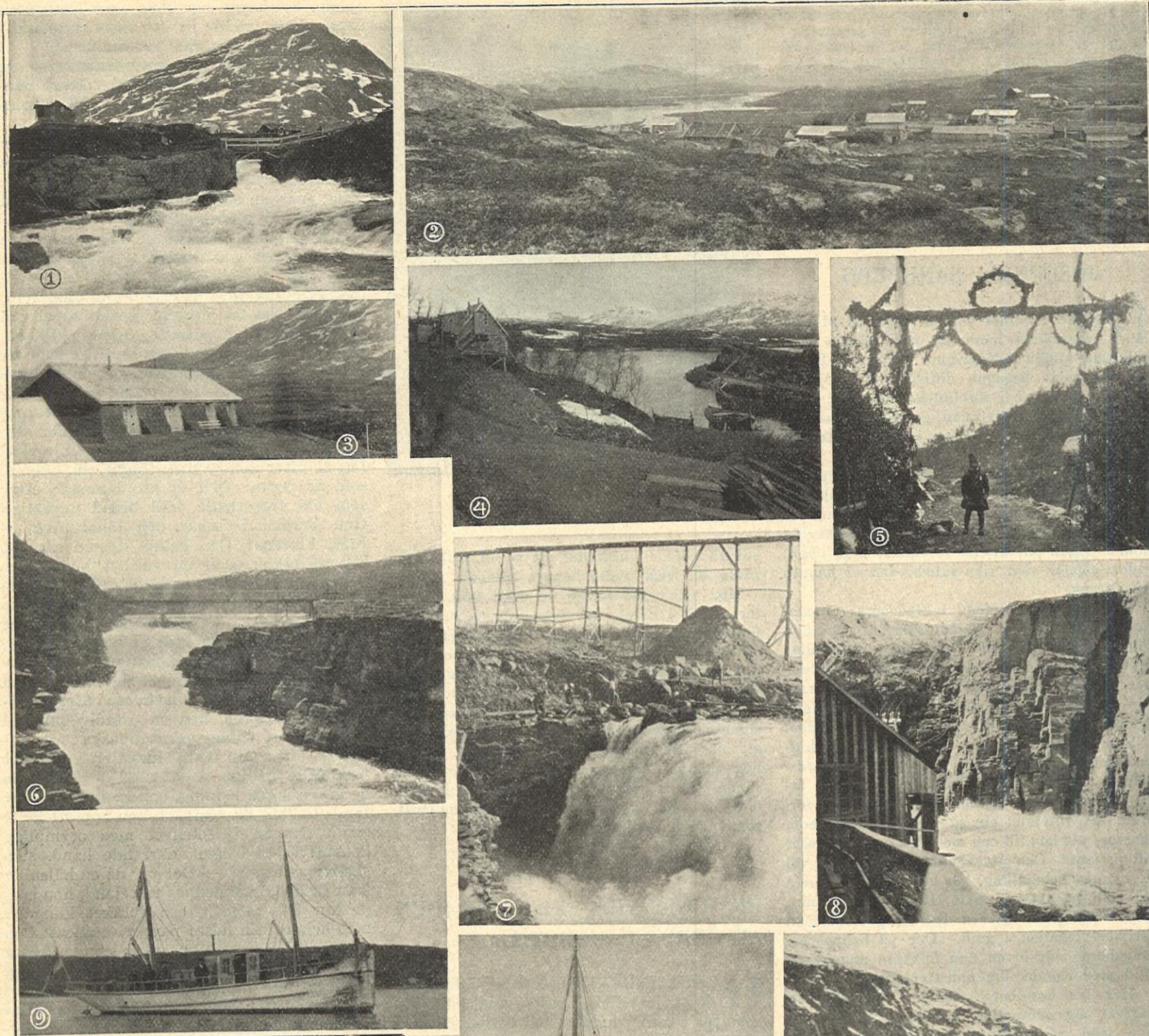
ANNA H—M.

VID EOLSHÄLLS ÅNGBÅTSBRYGGA.

CLARA STRÖMBERGS GRAFVÅRD PÅ UPSALA KYRKOGRÅRD.

FRÅN VÅRT FRAMTIDSLAND I HÖGAN NORD.

1. Kaderjokkforsen med Wassitjocka i bakgrunden (1400 meter högt). 2. Panorama från Wassijaure, norra distriktets huvudstation. 3. Befälsbostad vid Wassijaure, s. k. »torfhus». 4. »Tornehamn», hamnplatsen vid västra ändan af Torne träsk. 5. Rikklappen och medaljören Nia afvaktande statsrådets ankomst till Torne hamn (sommaren 1900). 6. Dambyggnad i Abiskojokk för Statsbanans elektriska kraftanläggning. 7. Abiskojokks inflöde i den under banan utsprängda vattentunneln. 8. Generatorstationen vid Abiskojokk. 9. »Laila», Statsbanans petroleumbåt på Torne träsk. 10. Proviantbåt, bogsrad af »Laila». 11. Arbetarebarack vid järnvägslinien, fotografi tagen i juli månad 1900.

FRÅN VÅRT FRAMTIDSLAND I HÖGAN NORD.

FRÅN EN ÄRAD läsarinna i Wassijaure, Lappland, har Idun haft nöjet mottaga de vackra amatörfotografier, som pryda dagens nummer jämte följande »förklarande text»:

Härmed sänder undertecknad diverse blygsamma alster af min kamera, hvilka jag dock tror kunna intressera en hel del af Iduns läsekrets, ty ännu hör vår lilla vrå af världen till den mera okända delen af Sveriges rike. Men utaf bilderna märker man dock, att det blifvit lif och rörelse i den tysta, ödsliga fjällvärlden. Människor ha samlats hit från alla delar af landet, bostäder och baracker uppförts,

och öfverallt längs hela norra distriktet hör man dynamitskotten eka mellan fjällen. Det är ett mäktigt språk, som jagar själfve »skogskonungen» ur sitt ide. (Vid Abiskojokk ha skjutits ej mindre än fem stycken björnar sedan maj månad i år.)

Öfver det 7 mil långa Torne träsk transporteras nu proviant och arbetsmateriel dels på segelbåtar af medföljande typ, dels medels en liten petroleumbåt — »Laila». Den är byggd vid »Torne hamn» vid västra ändan af Torne träsk, enligt ritning af ingenjör H. A. Bertheau i Stockholm, och är 60 fot lång. »Laila» har på träsket varit utsatt för mången hård dust mot storm och sjö och visat sig vara en präktig sjöbåt, med ett mycket godt maskineri, — en tre cylindrig petroleummotor af ingenjör Bertheaus patent.

Genom foten af det höga Unoljafjället vid Torne träsk skall sprängas en nära kilometerlång tunnel,

och en halt mil (ängre väster ut vid Torne hamn går banan åter genom fjället i en tunnel af 540 meters längd.

Dammen och generatorstationen vid Abiskojokk äro delar af en elektrisk kraftanläggning om 320 hästkrafter, som användes för drifvande af bergborrmaskiner i tunnlar och större bergskärningar på en sträcka af 3 mil längs arbetslinien.

De medsända vyerna äro nu sommarminnen. Nu ha vi åter vinter, kyla och snö. Det är dock enligt allas vår åsikt den behagligaste årstiden här.

Visserligen rasa snöstormarna emellanåt flere dagar å rad, och det kan ju vara dystert nog, när det är många grader kallt, men vi ha en rik ersättning i de härliga vinteraftnarne, när det är lugnt. Då råder en så utsäglig frid och tystnad, och öfver det hela hvälfver sig Lapplands himmel, strålande i det klaraste stjärneljus, och norrskenet flamar i alla regnbågens färger. Nog prisas våra sommar-nätter med sin »ständiga sol», men vinternätterna äro ofta ändå vackrare i verkligheten.

Vid tillfälle hoppas jag ännu någon gång få komma åter med några bilder från våra afägsna nordliga landsändar, hvilka måhända kunna intressera Iduns läsekrets.

S. F—ck.

JOSEPHINA SANDBERG.

Den 28 i denna månad fyller en af hufvudstadens inom de mest skilda samhällslager kända invånarinnor sextio år. »Idun» har då velat begagna tillfället att glädja de många, som stå i förbindelse till den ännu rastlöst verkande kvinnan, genom att meddela hennes för de flesta af dem kära och välkända drag.

Vårt i dagsnumret så begränsade utrymme nödgar oss dock att vara kortfattade, och med förbigående af en massa smådrag ur hennes åt det fysiska lidandet och den oförskyllda nöden vigda lif, kunna vi endast med några rader påpeka den rika innebörden af hennes lifsgärning.

Fru Sandberg är född i Fredsbergs församling, Västergötland. Redan som barn fick hon vid moderns sjukbädd öfva sig i vårdandets svåra och tålmodskräfvande konst. Men under nattens långa vaktimmor stod allt klarare för henne, att just till detta — att bringa hjälp och lindring — var hon född till världen.

Snart finna vi henne som ung flicka i hufvudstaden, ägnande sig åt privat sjukvårdstjänst. Och det är också här hon under årtionden af samvetsgrant, ihärdigt arbete förstått att tillvinna sig så stort anseende som massös, att hon till och med fått konung Oscar till patient. Och att konungen funnit sig väl af hennes behandling, här han varit den första att själf på eklatant sätt erkänna, då h. m. t. 1897 behagade till fru Sandberg öfverräcka förtjänstmedaljen, i guld. Och på hennes salsbord står äfven den folkkäre monarkens bild med egenhändig namnteckning.

Har fru Sandberg således i rikt mått förvärfvat sig sympatier på allra högsta ort, är hon icke mindre uppuren af hufvudstadens fattiga — ja, fattigaste befolkning.

»Jag har skött de rika för att kunna hjälpa de fattiga,» säger hon själf. Här har dock icke massagen alltid räckt till, utan som läkerskorna i våra gamla sagor har hon måst gripa till kraftigare medel att bekämpa det onda. Men så har det gällt att mången gång taga vid, där allt hopp varit ute. Det skulle bli en vacker meritlista, om vi här endast räknade upp några af de värsta fallen. Och vittna kunna hennes f. d. patienter, som återgifvits friska och arbetsföra åt lifvet.

Och frågar man nu fru Sandberg, hur hon haft kraft och mod att genomföra allt detta — ofta nog mött med hån och misstro — då hänvisar hon helt enkelt till psalmens bergförsättande ord: »Sann tro till Gud och på hans ord med kraft att göra godt.»

»Arbete och bön! det har varit mitt medel mot de onda makterna,» säger hon. Och när man ser henne vid sextio år ännu stå där glad, arbetskraftig och full af tillförsikt, då tviflar man icke heller att så är. Hon är en af dessa starka, sunda naturer, så rika på hälsa, att de kunna dela med sig därpå åt andra.

Dela med sig är för öfrigt fru Sandbergs

JOSEPHINA SANDBERG.

största nöje — näst det att se en sjuk människa bli frisk under hennes läkande händer.

Hon vill också stödja de unga friska plantorna här i lifvet, ge dem sol och luft, och för det ändamålet stiftade hon, när hon fyllde 50 år: »Josephina Sandbergs fond för fader- och moderlösa barn. Fonden förvaltas af den vidt utgrenade föreningen »Idogheten».

Allt som allt är detta en vacker och välsignelsebringande lifsgärning. Och säkert är, att när fru Sandberg fyller sextio år, är det nog många, många, som af fullaste hjärta sända henne sin lyckönskan. Rosor komma där nog, men kanske välsigna de henne mest, som inga ha att gifva.

EN MINIATYR. SKISS FÖR IDUN AF GERDA FAHLROTH.

GAMLA GREFVINNAN satt på sin älskingsplats i sin egen utvalda stol vid fönstret i tornrummet. Med de smala, darrande händerna svepte hon en mjuk sjal omkring sig och lutade sig med en rysning mot ryggstödet. Slottet var så underligt kallt nu för tiden. Det var inte af brist på mattor eller eldstäder, inte släppte heller de gamla slottsmurarna kölden in och värmen ut mera nu än förr i tiden, men ändå så... Slottet var nu en gång så, att det ej kunde värmas upp annat än af klingande skratt och muntra röster, af trippande flicksteg och hurtiga språng i trapporna, af ömma hviskningar i fönsternischerna, när om kvällen de spröda tonerna från det gamla klaveret stämde sinnet vekt eller lockade fötterna till kadrilj eller polketta. — Och de voro borta nu, de tvänne släktled, som hon sett skämta och dansa i dessa salar, det första borta för alltid, det andra splitt-rad och ute i världen med endast få och korta stunder öfver för det gamla hemmet. Och därför var det alltid så kallt där nu, och den gamla grefvinnan värmdes sitt hjärta vid minnen från förr och tänkte drömmande tankar på sitt soliga fosterland, där den unge grefven från Norden fann henne och tog hennes hjärta. — Så drömde hon också nu med händerna sysslolösa i skötet, då dörren försiktigt öppnades och gamle

Johan, hvithårig och böjd, men med blänkande livré trädde in och med stapplande steg närmade sig sin härskarinna.

»Min kära vän,» och grefvinnan reste sig till hälften i stolen, »hvilket viktigt budskap bär du, som tvingar dig att själf komma hit upp.»

»Nädig fru grefvinna,» svarade gubben med upprörd och darrande stämma, »ingen annan har någonsin lämnat min ädle herre, salig grefven hans bref, och se här hvad posten i dag förde med sig.»

Och gubbens skälfvande händer ställde på bordet en silfverbricka, hvarpå låg ett litet, väl inlagdt paket, adresserad till »Högvälborne Herr Grefve Ferdinand R... Sverige.» Det bar Florens' poststämpel, och skriften röjde en påtaglig ovana vid svenska ordsammansättningar. — »Så många år efter,» mumlade gamle Johan, »vår Herre låte honom hvila i ro i sin graf.» Grefvinnan tog paketet och granskade det uppmärksamt på alla sidor. Så lade hon det åter på bordet och sade: »Tack gamle vän! Det är efter honom man frågar, du, honom, som är borta. Och vi äro lämnade efter som två förtorkade träd bland ungskog.» Hon försjönk i tankar, och Johan gick. — Från Florens! Den gamla damen såg ett tåg af bilder, och en visshet kom öfver henne, att detta lilla underliga paket gömde på en värmande hälsning till Sollandets barn, som frös i de ombonade salarne högt uppe i nord. Och med af ifver darrande hand klippte hon upp konvolutet. Det första omslaget föll, och på det andra, som var väl förseglat med lack, stod åter adressen, här skriven med en ostadig gubbstil och med ett tillägg på italienska: »att afsändas efter min död.» Initialerna i lacket voro fullt tydliga, A. M. stod det där, men de gäfvos ingen ledning, och grefvinnan bröt förseglingen. Så vecklade hon upp ett hvitt smalt papper, fullskrifvet med otympliga bokstäfver af samma darrande hand, som skrivit adressen. — Det var då en hälsning från Italien, från hennes fosterland, hon hörde hur det varma, veka språket klingade mot henne från detta papper, utan att hon såg, hvad där stod, och med leende läppar och en vacker, blek rodnad på de skrynkliga kinderna lade hon det åt sidan och fortsatte sitt värf. Hon höll i sin hand innehållet i paketet, han kände dess form genom höljet af fin silkesvadd och anade därpå ett smycke. Hon hade glömt, att allt detta ej var till henne, hon var ung på nytt och kände en lycklig, glad förväntan som fordom, då hvarje dag bar nya fröjder. Med smekande händer tog hon bort omhöljet och höll i sin hand en miniatyr. Ett rop af undran sprang öfver hennes läppar, och med vidöppna ögon stirrade hon från målningen i sin hand till en miniatyr på väggen öfver den döde makens skrifbord, och från båda blickade samma bild emot henne. Hvad under var detta? Hon kände, hur en mattighet lade som en slöja öfver medvetandet, och för sin inre blick såg hon allt det, som var lefvande verklighet för femtio år sedan. Det var hennes matta, skumma ögon, som då voro strålande och klara, hon hade då detta underbara hår, denna bedårande färg, som satte Florens unga hjärtan i brand. Men hon sjöng och skrattade åt dem alla, tills den dagen kom, då hon första gången såg den svenske ädlingen. Det var en kväll på teatern, då hennes fader anförde sin egen opera och hon stolt och glad från sin loge njöt af hans triumf.

Hon hörde den ståtliga nordbons namn

Angenämaste och friskaste vällukt!
Pröfva först, döm sedan!
S:t Eriks Tekn. Fabrik, Stockholm

Prima svenskt fabrikat
är S:t Eriks

Eau de Cologne N:o 1900 (triple).

nämnas, hans rang diskuteras, och för första gången smög den sig öfver henne, tanken på, hur oöfverstigligt svalget var mellan en sådan herre och dottern till en italiens kapellmästare. Sedan den dagen fick sången en sorgsen klang och skämtet en ton af bitterhet. Men så skedde det vidunderliga. Han älskade henne, och med ett språng var hon öfver svalget. — Han anförtrodde henne, att hans stränga aristokratiska herr fader där hemma i Sverige sändt honom ut på resor, för att han skulle glömma en viss liten borgerlig flicka i deras hufvudstad. En sådan mesallians var otänkbar! Då grät hon vid hans hjärta öfver sin ringa ställning, men hennes blonde älskare hittade på råd. Han förde till henne en ung målare, Antonio Martini hette han, och denne målade en miniatyr med hennes bild. Och Ferdinand hade skrattat segervisst, då han höll det lilla porträttet i sin hand. Så hade han sändt det med andra porträtt af vackra fina damer hem till fadern och bedt honom välja till sonhustru den, som bäst behagade honom. Och en dag efter orofyllda veckor, hade de tillsammans jublat öfver faderns svar. »Min son,» skref han, »den bild, som stannat hos mig af dem, du sände, den har jag valt för dig. Vinn hennes hjärta, om hon är god, som hon är skön. Kanske klingar hennes namn ej ädelboret, men jag skall ej känna henne annat än som min sons brud.» — Och de hade kommit och lefvat ett långt lyckligt lif här, och miniatyren vördades som en relik. — Och nu höll hon samma porträtt i sin hand! Grefvinnan ryckte sig med våld ur sina drömmar och gick med hastiga steg bort till väggen, där det andra porträttet hängde. Hon jämförde noga hvarje penseldrag, men ej en nyans var olika. Kanske kunde hon dock spåra ett mera verkligt lif i blicken på det, hon höll i sin hand, men måhända var det blott en inbillning. Men hvarifrån kom detta andra? Då aldrig det gamla porträttet lämnat sin plats, kunde det ju ej vara en kopia af detta. — Hon satte sig åter, trött och uppskakad af detta besynnerliga, då blicken föll på brevet, som hon nästan glömt. Hon tog det och läste:

»Signor! De sista sandkornen i timglaset förrinna, och när om några korta ögonblick allt är slut, skola dessa rader sändas Er, och ni skall förlåta. Förlåta! Nej, Ni skall ej behöfva förlåta, ty Ni skall förstå mig, Ni, som vet hur ljuf hon är, Ni, som älskar henne. Ni skall förstå, att jag ej kunde se henne dag från dag, utan att gripas af denna kärlek, som, hur vansinnig och hopplöst den än var, gifvit mitt lif en hvilopunkt, min dyrkan ett altare. Kunde jag väl skiljas från den bild, som framsprungit ur mina händer i samma ögonblick, som den heliga elden tändes i mitt hjärta. Lika gärna kunde jag beröfvat mig lifvet. Ni fick en kopia, för Er var den ju nog, Ni, som ägde den härliga varelsen själf. Förstår Ni då, att jag led kval den tiden? De ha släckts af åren, och ännu, då allt utom mitt hjärta nästan nått förgängelsen, tackar jag för dessa kval, ty sorgen skapar evighetsverk.

Och så dör jag nu med hennes namn på mina läppar, hennes bild för min själ, och ni skall kanske sända en vänlig tanke till den, som beröfvat Er en skön bild, men som själf aldrig fått äga en skön verklighet.

Antonio Martini.»

Den gamla grefvinnan såg drömmande

framför sig. Hon mindes så väl den mörke ynglingen med de vemodiga ögonen, mindes, hur hon smyckat och pyntat sig för att blifva värdig sin älskade och vinna hans fader för deras unga kärlek. Hon kom ihåg, hur hon frågat honom, hvarför han ej var glad, hade skämtat och skrattat för att rycka honom med; det störde hennes egen lycka att se andra sorgsna. Sedan tänkte hon på honom, när tidningarna någon gång förde med sig hans namn, och så hade hon glömt honom.

Hennes ögon stodo fulla af tårar, men genom dem glänste ett fint læende. »Lycklig du, Antonio Martini. Du dog med ditt ideal osköfladt. Du glömde tidens tand, du tänkte ej på, att glöden är slocknad och glansen borta, att kinden är skrumpen och håret hvitt.»

Så tog hon brevet och miniatyren, omslöt försiktigt allt med konvolutet och läste sedan in paketet i sin sekretär.

Det var helig mark, syntes det henne, och obehöriga skulle ej trampa därpå, så länge någon af de gamla ägarne lefde. — Men gamla grefvinnan är död nu. Och en sannsaga om tyst, lifslång trohet är ett arf åt alla.

Iduns nyårsönskningslista.

Glöm ej att i god tid och senast före den 10 nästkommande december insända eder anmälan till »Hela Sveriges nyårsönskningslista», hvilken är afsedd att införas i sista numret af Idun för i år och utgöra ett hela landet omfattande utbyte af nyårshälsningar. Afgiften, 1 krona, bifogas samtidigt i spar- eller frimärken. Se för öfrigt närmare det utförliga tillkännagifvandet i Idun n:r 45.

Ingen enda af våra läsare bör saknas i denna enastående nyårsönskningslista!

HVILKEN SOCIAL STÄLLNING ANVISAR VÅR TID ÅT DEN BILDADE SJUKSKÖTERSKAN?

OVANSTÅENDE SPÖRSMÅL kan på intet sätt anses utgöra en fråga för dagen, ej så att det blifvit mycket debatteradt, tvärtom tror jag, det är första gången, det drages inför offentligheten, men därigenom att den frågan osökt tränger sig på en, så snart man ute i lifvet sammanträffar med en sjuksyster. På sjukhusen eller under arbete i den privata sjukvården har sköterskan sin ställning så gifven och så aktad, åtminstone i de flesta fall, att däremot ej finnes något att anmärka. Så är däremot ej fallet, då hon från sitt arbete kallas ut att deltaga i det privata umgänget med människor.

Hur skall man behandla en sjuksköterska i sällskapslifvet? Som en like? Nej! Men hur? Jo, tänk själf efter, värda läsarinna, om du ej varit någon gång i en dylik ställning, hur gör man då? Jo, man aktger på värd och värdinna och låter dem ange tonen. Om du dessa genom att t. ex. helt enkelt »glömma bort» att presentera eller genom att halka öfver presentationen på ett sätt, som innebär en half ursäkt, att den alls kommer ifråga,

visa, att det ej är så noga med den gästen, då sitter den stackars sjuksköterskan där med en känsla af, att hon skräpar, att hon ej hör dit. Men hvarför alls bry er om att bjuda henne, om ni anser er behöfva särskilja henne på minsta sätt från era öfriga gäster, hon har ju aldrig bedt därom, och det kan under sådana förhållanden omöjligt blifva henne ett nöje. Det kan anmärkas, att hon i så fall borde uteblifva, ja, men det gifves fall, där hon ej kan göra detta, utan att stöta sig med värdfolket.

Jag har många gånger, när jag varit tillsammans med sjuksköterskor, förvånat mig öfver, att de så pass, som de kunnat, förmått bibehålla sitt jämnmod. Det har roat mig att litet taga del af de samtal, som en och annan vänlig och snäll människa inledt med dem, och jag får säga, att variationerna af temat härvidlag varit beundransvärdt små.

»Hur trifs fröken på lasarettet?» »Har ni många sjuka där?» »Har ni mycket operationer?» Dessa och dylika lika genialiska anmärkningar möta öfverallt en sjuksköterska. Det må väl ej förtänkas henne, om hon ej kan se så vidare trakterad ut däraf, eller hur? Det bästa i den vägen, som jag gifvit akt på, var dock, när en dam en gång på en bjudning vände sig till en sköterska och med en söt, nedlåtande ton frågade: »Det är väl bra roligt att få komma ut så här någon gång?» Den tilltalade, som just ej sett ut att hafva så roligt, svarade endast med en lång, förvånad blick, hon var tydligen för ärlig att svara ja och förstod väl, att det ej gick an att svara nej. En vän till henne räddade situationen genom att svara i hennes ställe, ett svar, som blef hvarken ja eller nej.

Men hvarför kan ej en sjuksköterska få blifva bemött på samma sätt som hvar och en annan bildad kvinna? Hvarför skall samhället så tydligt låta henne känna, att hon stigit ned genom att upptaga ett kärleksarbete? Är detta rätt gjordt? Den flicka, som lever i sitt hem utan annan uppgift än den att roa sig, skall hon ställas framför den, som skänker krafter och tid åt de lidande? Eller är det detta, att hon arbetar för sitt uppehälle, som nedsätter henne? Det har jag annars tyckt mig finna ej brukar anses nedsättande nu för tiden, och kanske att just inom sjukvården ges många arbetskrafter, som ej af ekonomiska skäl tvingas därtill.

Mången kanske menar, att allt detta är en bisak, åja, på visst sätt, men jag har trott mig finna grunden till den obenägenhet att vistas ute bland andra människor, som är så utmärkande för en stor del sköterskor, ligga just häruti. Det borde väl annars vara »bra roligt» för dem att få komma ut litet, och säkert är, att de väl behöfva en sådan omväxling. Å andra sidan kan det måhända kallas malplacerad stolthet, att de känna detta svårt, men vi få också komma ihåg, att de äro människor med alla vanliga, mänskliga svagheter, fastän de äro sjuksköterskor.

Vore det alltså ej värdt den uppoffringen från er sida, ni som stå i beröring med sjuksköterskan, att gifva henne den glädjen, att bereda henne den rättvisan, att hon blir behandlad så, som ni skulle behandlat henne, om ni mött henne såsom privatmänniska? Bortse ifrån hennes uniform, ifall hon bär sådan, och sök där bakom endast kvinnan, ej sköterskan, och ni skall kanske mötas af mindre stelhet, mera värme och intelligens, än hvad nu är fallet. Kan ni däremot ej göra detta, gör henne då den tjänsten att utesluta henne från er umgängeskrets.

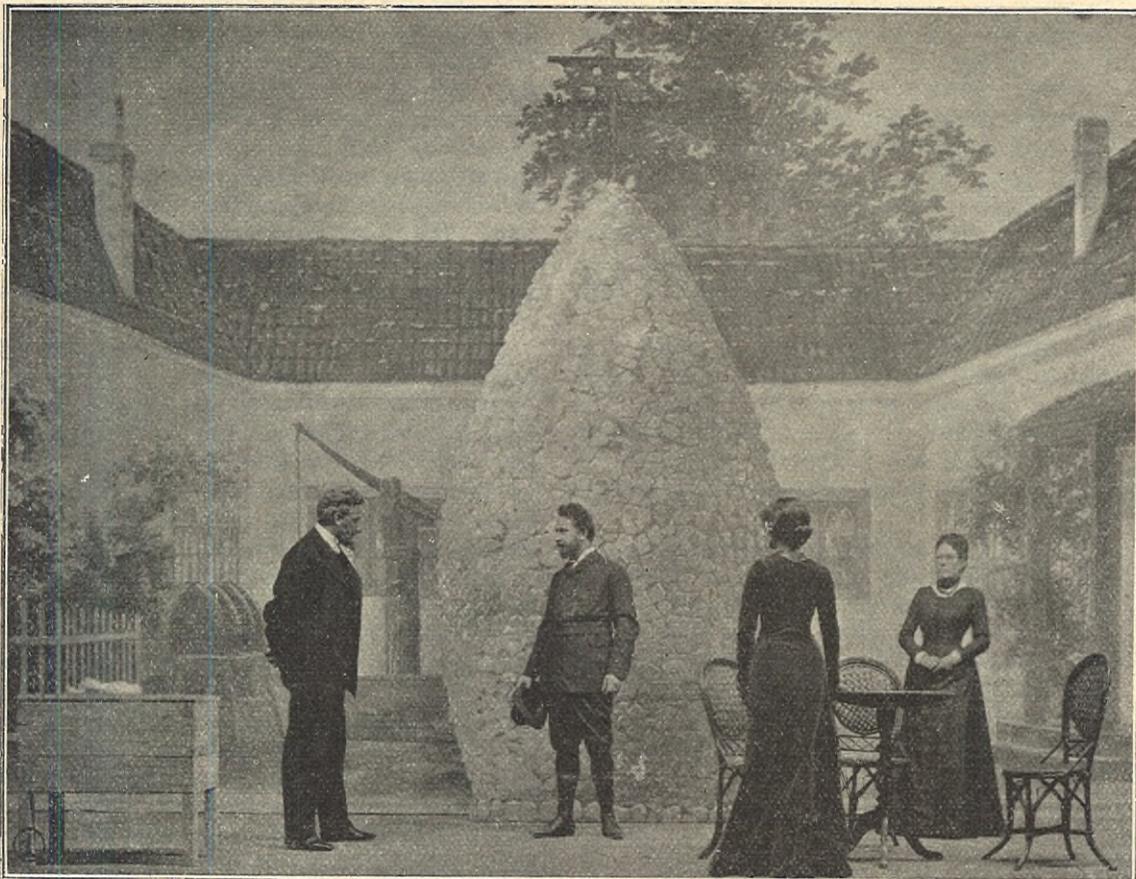
EN SJUKSKÖTERSKORNAS VÄN.

Guidmedalj Stockholm 1897 för utmärkta brödsorter samt för framstående industriell verksamhet. Begär priskurant.

Delikatess-Spisknäckebröd Högsta grad af mörhet.

SPIS- och KNÄCKEBRÖD i många olika sorter.

C. W. SCHUMACHER 17 Stockholm. Kongl. Hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17

OBS.!

SOM FÖRARBETENA till den skandinaviska kvinnokorrespondensens igångsättande ännu icke hunnit avslutas, äro vi tyvärr ej i tillfälle att i detta nummer meddela våra ärade läsare de närmare detaljerna för korrespondensens organisering, men våga dock hoppas, att allt inom den närmaste framtiden skall vara klart härför.

Det oaktadt bör vår för saken intresserade publik icke töfva med insändandet af de förut omnämnda förslagslistorna på svensk litteratur till hemläsning för våra norska och danska systrar, utan så skyndsamt som möjligt skicka oss desamma.

IDUNS REDAKTION.

EN MÄRKLIG TEATERPREMIÈRE. STRINDBERGS »TILL DAMASKUS» PÅ DRAMATISKA TEATERN.

MEDE EN OSEDVANLIG SPÄNNING hade man inväntat det länge förväntade framförandet af August Strindbergs »Till Damaskus» på Dramatiska teaterns scen. Det bizarra, men dock så fängslande diktverket med sitt mystiskt spiritistiska innehåll, sina spökgestalter och sin litterära byggnad, som syntes trotsa alla scen-teknikens lagar, kunde nog aldrig — så sade sig hvarje läsare — påräkna att taga gestaltning utom den individuella fantasiens ram. Dramatiska teatern har dock vågat det outförbara. Den har sökt gifva kött och blod åt Damaskusvägens osälle vandrare, har ställt fram i scenens ljus *Den okändes* mörka bild, denna typ för den af tvifvel sönderlitna

människoanden, »denne moderne Faust, som vill njuta, men icke kan, och vill försonas, men icke vet huru, och som brottas med sitt eget jags dubbelgestalter eller skuggor.»

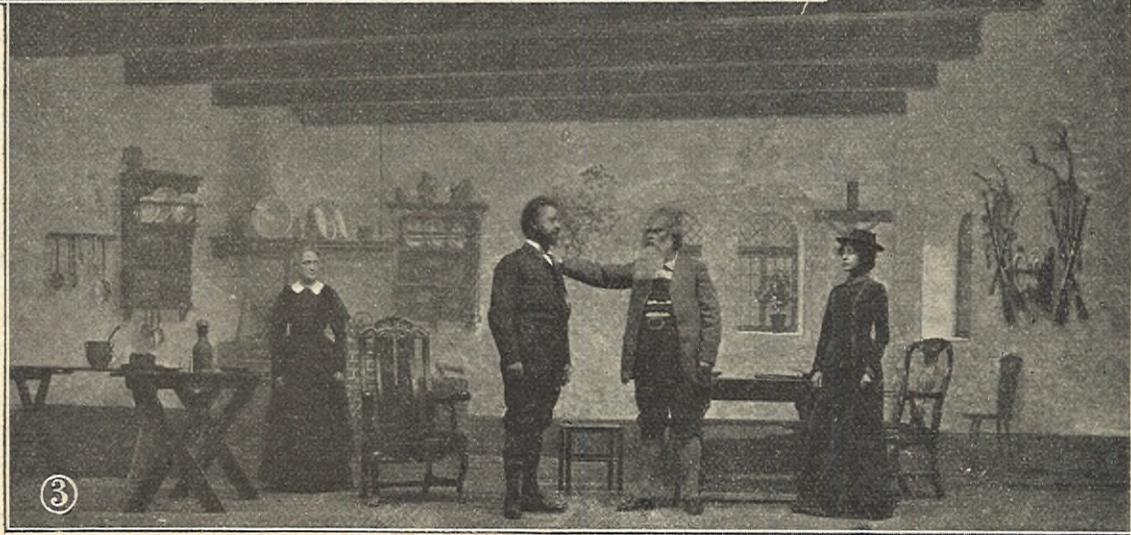
Då alltså äntligen i måndags kväll täckelset gick upp för första afdelningen af Strindbergs dubbeldrama »Till Damaskus», var naturligtvis salongen vid Kungsträdgårdsgatan till sista plats fylld af en andlöst förväntansfull publik, som inom sig slöt snart sagt allt hvad hufvudstaden äger af litterärt och konstnärligt intresse.

Den förnämsta tekniska svårigheten vid iscensättningen har bestått i att kunna vidtaga sådana arrangemang beträffande dekorationerna och belysningen, att de många scenförändringarna — ej mindre än 17 tablåer på 5 akter — kunde utföras tillräckligt snabbt. Inne å scenen, där första kulissparet annars har sin plats, var därför uppförd ett inre proscenium, föreställande en antik murgrönskranad hvalfbåge. Genom denna ram ser man, liksom inne i en alkov, den något förhöjda scenen å hvilken dramat spelas. Allt hvad sidokulisser och suffiter heter ha slopats och man använder endast fonddekorationer. Å dessa fonder äro bilderna: ett hotellrum,

ett kök, en hålväg och så vidare målade perspektiviskt, så att då skådespelaren står framför denna fond, tyckes han befinna sig inne i rummet eller landskapet.

Nästan allt hvad rekvisita heter har härigenom också bortfallit. Husgeråd, stolar, bord ha målats å fonden, så att de tyckas stå såväl midt i rummet som längs de perspektiviska sidoväggarna. Man kan knappast skilja dessa målade möbler från de få verkligt fristående, som finnas å scenen.

Genom dessa anordningar kunna nu scenförändringarna försiggå så godt som blixtnabbt.

AUGUST STRINDBERGS »TILL DAMASKUS» PÅ DRAMATISKA TEATERN. 1. »HOS LÄKAREN». 2. »I HÅLVÄGEN». 3. »KÖKET». EFTER FOTOGRAFIER FÖR IDUN AF A. RYDIN.

VÄRLDENS STÖRSTA FOLKSKOLA.
KUNGSHOLMS FÖRSAMLINGS NYA FOLKSKOLEHUS.

Scenen blir mörk ett ögonblick, teaterarbetarne bära ut och in de få föremål som behövas, den ena fonden hissas upp, den andra ned. Åskådaren hinner knappast hämta andan, förrän det nya sceneriet strålar i full belysning.

Det snabba ombytet af fonder underlättas dessutom af, att de ofvan scenen upphängda fonderna äro försedda med motvikter efter ett nytt system, så att det endast erfordras ett grepp i pådragningslinan för att fonden af sig själf skall försvinna upp i höjden eller sänkas ned.

I stället för den vanliga belysningen från sidorna har man anbragt fyra takramar försedda med elektriska lampor i rött, blått, gult och hvitt. Scenen får härigenom ett nästan atmosfäriskt ljus och de olika belysningseffekternas verkan ökas betydligt. Ge-

Det egendomliga diktverket gjorde äfven ett djupt, ett storslaget intryck. Samtliga medverkande besjälades tydligen af den varmaste pietet inför de höga, men vanskliga uppgifterna, och med kärlekens entu-

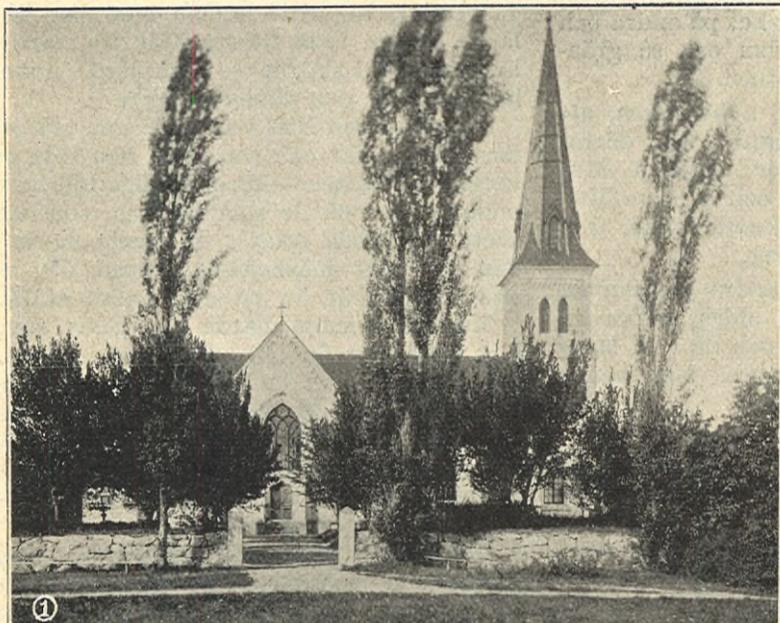
ställningar nämnas hr *Enwalls »tiggaren-confessorn»*, hr *Hanssons »läkaren»*, fru *Dorschs »modern»*, hr *Hagmans »den gamle»*.

Publikens intresse var djupt, nästan andaktsfullt. Efter sista akten bröt dock bifallsstormen lös. Otaliga inropningar af hufvudroller nas tolkare, rop på författaren, som emellertid ej var »å scenen närvarande», hyllning för iscensättaren-regissören, hr *Grandinson*, som i sanning här gjort ett godt verk!

Vår skicklige specielle teaterfotograf hr A.

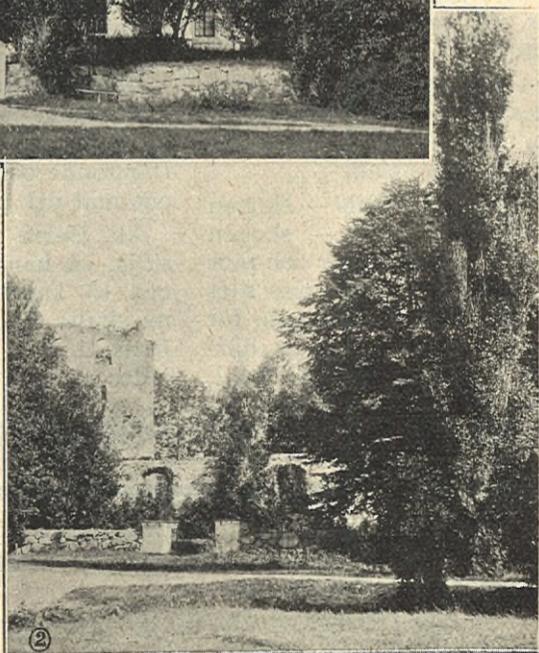

KUNGSHOLMS FÖRSAMLINGS NYA FOLKSKOLEHUS: PÅ SKOLPLANEN UNDER LOFSTUNDEN. FOTOGRAFIER FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

1. BJÖRKVIKS KYRKA I SÖDERMANLAND, I DAGARNE NEDBRUNNEN. 2. RUINERNA EFTER BJÖRKVIKS GAMLA KYRKA. DAGMAR ERIKSEN FOTO.

nom frånvaron af sidokulisser kunna de uppträdande göra sina entréer från hvilken sida som helst, dyka upp och försvinna liksom genom ett trolleri, hvilket i hög grad stegrar de underliga scenernas fantastiska verkan.

siasm överskyldes de bristerna, äfven där de icke helt kunde undvikas. Den okände fick genom hr *Palmes* känsliga och väl genomtänkta framställning trovärdigt lif, och de själsliga striderna återgäfvos stämmingsfullt i de flesta skiftningar. Kanske kunde man i den andliga vändans ytterligaste moment ha önskat något ännu mer af genomskälvande patos, önskat så att säga ännu direktare få blicka in i *diktarens* smärtoristade anletsdrag, men hvad konstnären gaf var godt, redan det, och han skall hafva tack därför! Som *Damen* fyllde fröken *Bosse* sin uppgift som knappast någonsin tillföre — fin, själfull, kvinnligt mjuk och kvinnligt stark, med konstnärlig afvägning i hvarje gestens fiber, hvarje spelets nerv. Af rollnehafvarne i andra planet böra som särdeles goda fram-

Rydins å generalrepetitionen tagna fotografier framställa: bild 1 första aktens andra tablå: »Hos läkaren». Från vänster räknadt synas å scenen: Läkaren — hr *Hansson*, Den okände — hr *Palme*, Damen — fröken *Bosse*, Läkarens syster — fröken *Klefberg*. Å bild 2 — andra aktens fjärde tablå: »Vid halvvägen» — återfinna vi, fortfarande från vänster till höger: Smeden — hr *Frank*, Damen — fröken *Bosse*, Den okände — hr *Palme* och *Mjölnerskan* — fröken *Adamsén*. Bild 3 återgifver samma akts femte tablå med *Modern* — fru *Dorsch*, Den okände — hr *Palme*, Den gamle (forstmästaren) — hr *Hagman* och *Damen* — fröken *Bosse*.

J. N—g.

UR DAGSKRÖNIKAN.

PÅ INBJUDAN AF FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET lämnade fröken *Gina Krog* från Kristiania i måndags afton å Vetenskapsakademiens hörsal en skildring af den äfven i vårt land uppburna författarinnan *Camilla Collet*, banbryterskan inom Norge för arbetet på kvinnans frigörelse och höjande. Denna verksamhet — där, som i andra länder, en oafåtlig kamp mot okunnighet, ligkiltighet och fördomar af allehanda slag — har sedermera med framgång fullföljts af yngre krafter; och den som nu

GINA KROG.

snart i 20 år stått och ännu står som den första i ledet är just fröken Gina Krog.

Få personligheter torde vara så allsidigt utrustade som fröken Krog för det värf de gjort till sitt. Ty utom kunskaper, klar blick, snabb uppfattning och organisationsförmåga äger hon ett rikt, varmt hjärta som åt såväl hennes verksamhet som åt hennes personliga umgänge skänker sympatiens och förståelsens välsignelsebringande värme.

Som föreläserska var fröken Krog ej okänd för den kvinnliga Stockholmspubliken. På den skandinaviska kvinnokongressen härstädes 1897 uppträdde hon med ett föredrag, som genom det tankediga innehållet och den glänsande framställningen i hög grad tillvann sig kongressledamöternas bifall. Hennes sympatiska skildring af fru Collett utmärktes af samma goda egenskaper. Våra norska systrar äro i sanning att lyckönska till att kunna sända fram en sådan talarinna och en sådan representant för kvinnosaksarbetet som fröken Krog.

I augusti 1898 meddelade Idun af fröken Krog en biografi, till hvilken vi hänvisa dem, som önska erhålla en detaljerad framställning af hennes verksamhet.

Fröken Krogs väg bär nu närmast till Finland, där hon på inbjudan kommer att föreläsa i Helsingfors. Vi äro öfvertygade, att fröken Krogs goda framställningskonst och nobla personlighet där liksom här skola tillvinna henne många vänner, hvilka önska henne ett hjärtligt »välkommen åter».

*

VÄRLDENS STÖRSTA FOLKSKOLA äger nu Stockholm i Kungsholms församlings nya storartade skolhus, som i dagarne högtidligen invigts i närvaro af kronprinsen-regenten, prins Carl och prinsessan Ingeborg m. fl. inbjudna. Kungsholms församlings invånarantal har under de senaste 30 åren 6-dubblats, och det 1889 uppförda stora skolhuset hade ganska snart visat sig otillräckligt. Församlingen beslöt därför att i samma kvarter uppföra ännu ett nytt större skolhus och sammanbygga detta med det förut uppförda till en stor skolkomplex. Denna står nu färdig, redan sedan årets början har den delvis kunnat för sitt ändamål användas.

Det nya skolhuset har 48 lärosalar, 4 slöjdsalar, 1 ritsal, 2 gymnastiksal, lärare- och lärarinnerum, kollegiirum, badrum, tvättstuga, lokaler för skolkök samt för skolbarnens frukost- och middagspisning.

Den nya skolhusbyggnaden, som kostat församlingen 470,000 kr., har uppförts efter ritningar af arkitekten A. Hägglund. Det rymmer i sin helhet 4,000 barn, och då nu Kungsholms församlings folkskolebarns antal utgör 3,400, kan man hoppas att församlingen, som med så stor offervillighet påtagit sig skolhusbyggnadsarbetets kostnader, för en tid skall se sina skolbehof fullt fyllda.

Den bild, som Iduns fotograf tagit af den märkliga byggnadskomplexens yttre, ger visserligen knappast något riktigt begrepp om dess omfattning, då terrängförhållandena ej medgifva något lämpligt perspektiv och således egentligen endast en fjärdedel af den djupa byggnadsfyrcanten å bilden kommer till synes. Vida mera talande är då på sitt sätt den andra bilden, återgifvande skolgårdsplanen under en lofstund med de tätt myllrande härskarna af fosterlandets framtidshopp.

*

TVÅ KYRKOR I RUINER. Här om natten nedbrann Björkviks i Södermanland härligt belägna kyrka. Vid midnatt klockan mellan tolf och ett observerade närboende, att ena sidan af kyrkans tak stod i ljusan låga, och innan något hann åtgöras, var elden spridd öfver hela taket. När folk ändtligen anlände till platsen, hade elden fått sådan fart, att intet kunde göras för att dämpa densamma. För flammorna kunde man ej ens komma upp i tornet för att medels klockorna kalla folk till hjälp, och inom kort stod endast grundmurarne kvar af det vackra templet. Kyrkans arkiv, böcker samt silfver förvarades i prostgården, men mässkläder, kyrkkälden, ljuskronor, altare, orgelverk, predikstol m. m. blefvo lågornas rof. År 1869 nedbrann Björkviks gamla kyrka; minnena efter denna stå ännu kvar.

MELLANSJÖ. SKILDNING FRÅN LAPPLAND AF K. A. V. LINDHOLM.

DET HAR ALLTID varit besynnerliga människor därborta i Mellansjö.

Folk påstår, att ingen i hela släkten varit riktigt klok — och de ha kanhända rätt.

Åtminstone sitter då Anna, enda dottern till Johannes i Mellansjö, på hospitalet, och pojken hans, Lill-Johannes, han blef ju själfspilling, stackare, fast han var bara tretton år.

Och att Johannes Nilsson själf, arrendatorn af Mellansjöhemmanet, är galen, det är då inte bättre än att det syns, fast inte är han just vildsint utaf sig.

Tänk er, att i hela sitt lif har han inte kört ner så pass mycket som ett enda timmer åt bolaget, och det fastän stämplingarna varit så nära Mellansjö, att han kunnat förtjäna grofva pengar, bara han velat. Men Johannes vill inte.

I stället sitter han hemma och tjursvälter.

Så inte är det svårt att se, att Johannes är galen.

*

Mellansjö är inte något gammalt nybygge. Det var Johannes farfar, som hade satt sig ned här först. Det sägs, att han skulle ha kommit hit från Dalarna med säcken på ryggen. Inte var det just nära till folk här, men härligt var det, både sommar och vinter, djupt inne i mörk furuskog, med höga berg och blånande vatten omkring. Och det var just därför han satte sig ner här långt borta från allt lif.

Mellansjö låg nära på som midt i sjön. Lomtjärn på ena, Långträsket på andra och Kåtraträsket på tredje sidan och så grönskande myrar mellan vattnen.

Här tyckte Dala-Petter, nybyggaren, att det var som ett litet paradiset, och därför ville han kalla nybygget för Paradiset. Men syningsmännen skrattade och skrefvo Mellansjö — det var ju så passande namn. Och så heter nybygget än i dag.

Dala-Petter hade inga andra grannar än djuren i skogen och fick aldrig andra besök än af någon lapp då och då. En lappjanta blef också hans hustru. Med henne fick han en enda son, Nils.

Han var ett skogsbarn.

När han kom till världen, var hans mor ute i skogen efter ved, och där föddes Nils under en hög gran.

Folk talar ännu om, att Nils mor utom pojken hade med sig en duktig vedknippa, då hon kom hem. Och visst är, att aldrig blef hon sjuk efter den resan.

Skogen sjöng vaggång för Nils — skogen tröstade honom, då han grät — skogen gjorde honom frisk och stark. Far och mor lefde hvardagslif därhemma, Nils han satt och tittade och tittade dit in i skogen, för sig själf undrande, hvad som fanns därinne. Och då han blifvit så pass gammal,

HYLIN & CO^S

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR.

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med
GULDMEALJ

Försäljes i våra butiker

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 18
A. T. 6469. A. T. 2497.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

att han kunde gå i vall med korna, då ströfvade han omkring där från morgon till kväll, glad öfver allt det nya, förunderliga han såg. Och åren gingo, det ena efter det andra, och Nils blef man. Han var tjugutvå år, då han gifte sig. Gubben Petter var gammal och skraltig och mor Kajsa, gumman hans, var död för ett par år sedan.

Nils behöfde ett kvinnfolk i huset, och Lina var just den han behöfde. Duktig i alla göromål både inom och utom hus och tyst och stilla. Äfven hon hade vuxit upp i ensamheten på ett nybygge, och ensamheten hade gjort sinnet tungt.

Det blef inte många smekningar och många ord dem emellan.

Men då Lina dog, efter att ha gett lifvet åt en liten gosse, då kände Nils, att det varit ett fast band dem emellan.

Och ömheten, som han gått och hållit tillbaka i många år, den slösade han nu på sonen.

Nils var skicklig jägare, och då Johannes, pojken hans, var så pass stor, att han kunde gå riktigt, tog Nils honom med sig. Han lärde honom tyda hvarje spår på marken, hvarje ljud i skogen — han lärde honom harens gång och tjäderns flykt.

Johannes och Nils voro mer som två bröder än som far och son. Och den lilla grå stugan på backen — med de höga björkarna omkring — och de små tegarna, som med svett och möda brutits ur stenig mark — det var rent märkvärdigt, hvad det var annorlunda här än på alla andra ställen.

Men så kommo hårda år. Snön smalt inte bort förr än till midsommar, och sedan brände solen så hett, att allt visnade — förtorkades. Svårt var det häruppe då, när bark och halm äts i stället för bröd.

Gammalt folk minns nog nödåren. Det var just på våren — andra hårdåret — som Johannes blef sjuk.

Det hade varit en kall vinter med många mödor och besvärigheter och knappast om brödbitarne. Och nu låg Johannes där flämtande och feberhet, och Nils hade inte ens mat att ge honom.

Åh, Herre Gud, om han haft något att sälja, så han kunnat skaffa sig litet mjöl och så kanske läkdom af doktorn. Men nu skulle skatten ut också — inga pengar fanns till den heller. Och att få låna pengar i dessa tider, det var nog inte godt.

Köp svart siden!

Begär mönster af vårt garanterade solida siden från 90 öre till 13 kronor pr meter. Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps-, och promenadtoaletten, äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygera tullfritt och franko till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz.)

Siden-Export.

(D)

Om — om han skulle försöka ändå — det gällde ju Johannes. Kanske det funnas någon barmhärtig människa där borta på kyrkplatsen!

Och så gaf han sig iväg med långa, tunga steg. —

(Forts.)

KUNGLIGA TEATERN återupptog den 14 d:s Rossinis opera »Vilhelm Tell» med delvis ny rollbesättning. Titelpartiet innehades nu liksom senast af hr Forsell, hvars utförande af detsamma förtjänar stort erkännande. Hrr Ödmann och Sellergren fyllde likaledes väl sina gamla uppgifter som Arnold Melchtal och Walther Fürst. I ej mindre grad var detta fallet med fru Lindberg som prinsessan Matilda. Nya i sina roller voro fröknarna Fernquist och Edström som Jemmy och Hedvig samt hrr Wallgren och Nyblom som den gamle Melchtal och fiskaren Ruodi. Alla skötte sina små partier samvetsgrant, utan att prestera något mera ovanligt. Operan gick för öfrigt i sin helhet bra under hr Nordqvists säkra ledning, och bifallet från den nästan fullsatta salongen var vid flere tillfällen ganska lifligt. Prins Carl och prinsessan Ingeborg bevistade denna abonnementsföreställning.

— Andra symfonikonserterna gafs i lördags under hr Stenhammars ledning och inför en fulltalig publik, bland hvilken märktes kronprinsen med sina båda äldsta söner samt prins Carl och prinsessan Ingeborg. Konserten inleddes af César Francks d-moll-symfoni. Förut utförd härstädes, vinner denna symfoni med sin skiftningsrika stämningsfullhet och sin präktiga instrumentering vid hvarje förnyadt hörande. Och då härtill kommer ett så alltigenom ypperligt utförande, som denna afton kom symfonien till del, kan densamma ej annat än lifligt slå an. Som slutnummer på programmet och som en väl afvägd motsättning till den nyssnämnda mera svärfattliga kompositionen stod Mozarts klara och härliga c-dur-symfoni, ett af symfonikonserternas praktnummer. En orkestral nyhet för aftonen var Liszt's symfoniska dikt »Orfevs», som ej kunde undgå att väcka intresse genom sin på en gång enkla och storslagna skönhet. Trots de nu nämnde store

och berömde mästarna tycktes dock nästan hufvudintresset för aftonen knyta sig kring den å programmet återstående tonsättaren, den yngste, som emellertid var en af våra egna och en, om hvilken tydligen stora förhoppningar hysas. Det var Hugo Alfvén, hvilken som bekant särskildt med sin d-dur-symfoni väckt ett väl berättigadt uppseende. Ej underligt således, att man med lifligt intresse motsåg hans nyhet för aftonen. »Klockorna», dikt för baryton och orkester, visade sig ock vara en komposition, som ej svek de förväntningar man gjort sig. Frithiof Holmgrens ganska stämningsfulla och fosterländska dikt hade här kläddes i en tonskrud, som väl passade dem, om den ock måhända skulle vunnit på, att en eller annan onödig utsmykning varit borta. Tonmålningen är emellertid af gripande verkan samt vittnar både om rik fantasi och framstående formel begåfning. De instrumentala effekterna och harmoniseringen i dess helhet förefölo oss dock intressantare och af större verkan än själfva melodistämman, som emellertid af hr Forsell erhöi en synnerligen förtjänstfull tolkning. Ett förnyadt utförande af denna tondikt skall säkerligen hälsas med oblandad tillfredsställelse. Den unge tonsättaren framkallades ett par, tre gånger, dels ensam, dels tillsammans med hr Forsell och fick liksom denne mottaga publikens lifliga hyllning. Hofkapellet hade under hr Stenhammars ledning en synnerligen lycklig afton.

SVENSKA MUSIKERFÖRENINGEN hade på tisdagen f. v. sin första orkesterkonsert under hr Tor Aulin's anförande. Programmet upptog nästan idel nyheter för vår publik. Och dock utgjordes inledningsnumret af en symfoni från senare hälften af 1700-talet, nämligen »Andromedas räddning genom Perseus», symfoni i f-dur af C. von Dittersdorf, ett ganska intressant arbete, erinrande om D:s samtida Gluck, särskildt dennes »Orfevs». Vidare utfördes en orkestersvit »Jeux d'enfants» af Bizet, en samling småstycken med pikant instrumentering, samt Berlioz' »Le Corsaire», uvertyr i c-dur, ett arbete af medryckande och briljant verkan. Nya för aftonen voro likaledes ett par sänger, nämligen Mozarts »Abendempfindung» och Webers »Meine Lieder, meine Sänge», instrumenterade af Felix Mottl. De föredrogos känsligt och med god frasering af fru Jungstedt. Hufvudnumret på programmet blef dock Stenhammars härstädes förut utförda pianokonsert i b-moll. Buren af ungdomlig inspiration och en mer än vanlig formbegåfning, kan denna komposition, som på mer än ett ställe höjer sig till verklig storslagenhet, ej undgå att verka tändande och medryckande. Tonsättaren utförde själf pianostäm-

man och blef vid konsertens slut föremål för det mest entusiastiska bifall. Sådant kom ock hr Aulin med rätta till del för det utmärkte resultatet af aftonens konsert.

FRU ADÉE LEANDER FLODIN gaf på torsdagen f. v. en soaré, vid hvilken endast finska romanser utfördes. Redan från början hälsad af sympati från den ganska talrika publiken, lyckades fru L. F. hela aftonen bibehålla denna korrespondens med åhörarna, som är det bästa kännetecknet såväl på den uppträdandes förmåga att fångsla och hålla publikens intresse vaket som på dennas mottaglighet och förståelse. Med en behaglig och väl skolad stämma föredrog sängerskan vid ackompanjemang af sin make romanser af Pacius, v. Schantz, Faltin, Collan, Merikanto, Melartin, Järnefelt, Sibelius, Leander och Flodin samt dessutom några finska folkvisor. Efter hvarje nummer, särskildt efter dem af Sibelius och Flodin, följde det lifligaste bifall, som på slutet blef ytterst intensivt. De närvarande voro tydligen mycket belåtna med sin afton.

OLYMPIATEATERN. Det gamla äfventyrsdramat »Jorden rundt på 80 dagar» tyckes å denna scen komma att ännu en gång lefva upp, till gamman för den publik, som har sitt högsta nöje af att på teatern se så mycket äfventyrsromantik som möjligt, äfven om tonen och valören genom de spelandes oartistiska temperament te sig mer än loffligt banala. Ty hvad man än må säga, om de uppträdande, men teatern tyckes på ett eller annat undantag här näppeligen vara deras rätta fack.

Däremot har dir. Selander på ett särdeles förtjänstfullt sätt tillgodosett den dekorativa ramen, som är alltigenom förträfflig, och på den ögonfågna den skall stycket helt visst komma att lefva en tid bortåt.

ORGELKONSERT gafs i söndags i Jakobs kyrka af organisten hr Albert Lindström, som därvid förtjänstfullt utförde en sonat af J. Rheinberger, ett adagio af G. Merkel och en fantasi af Mozart. Vår defull medverkan lämnades af fru Davida Afzelius och hr Åke Wallgren, hvilkas storslagna röster kommo ypperligt till sin rätt i resp. Bachs aria och Emil Sjögrens och Gustaf Noréns psalmer. Det ej minst utsökta numret lämnades slutligen af hr L. Zetterqvist, som med fulländad konst utförde ett andante för violin af Ludv. Spohr.

MUSIKFÖRENINGEN gifver sin första abonnementskonsert instundande tisdag, då Gunnar Wennerbergs oratorium »Jesu födelse» uppföres.

Siden-blusar kr. 3: 60

till högre pris — 4 meter! — porto- och tullfritt tillsändt! Profver omgående; likaså af svart, hvitt och kulört »Henneberg-Siden» från 65 öre till kr. 16: 60 pr meter.

G. Henneberg, Siden-fabrikant (k. o. k. hof.), Zürich.

Obs!

Henriette Klems Elektriska ljusbadinstitut

Grundadt 1898. 18 Birger Jarlsg. 18. Allm. tel. 15254.

Husmödrar!

Profva Winborgs Köttextrakt enligt bruksanvisning, så erhållas välsmakande soppor och såser.

Finnes hos Herrar Specerihandlare. A.-B. TH. WINBORG & Co, Stockholm. Allenaimportörer.

Prenumerera

på **KAMRATEN**

Illustrerad tidning för Sveriges ungdom.

mot hudsjukdomar rek. af läkare. Ledolin tvål, neutral, af hudspecialist erkänd den bästa. Ledolin bröstkarameller mot hosta och heshet. Ledolin salva mot ömkyla och vid behandl. af ekzem. Tekn. Fabr. Ledolin, Stockholm.

Nyheter!

Italian Biscuits
Polo Wafers
Chalet
Dainty

från
Göteborgs Kexfabrik.

Mustads Taffel-Grädd

är bästa bordssmör.
Nederlag i Stockh. och Gefle hos
Edvard Terserus.

A. Wilh. Lindbergs

Pianoetablissemang. Stockholms äldsta pianoaffär, etablerad år 1856. 26 Regeringsgatan, Sthlm. Allm. telef. 5988. Telegrafadr. Piano, Sthlm. Lager af flyglar, pianon och orglar från in- och utlandets förnämsta fabriker.

Turkiska Divaner

klädda, från 45 till 92 kr.

Chälslonger från 20 kr.

Resärmadrasser fr. 15 kr.

Alla slags sängkläder och stoppade möbler från de enklaste till de finaste.

Fraktfritt öfver hela landet från

G. R. Danielssons Verkstäder, Liljeholmen.

Rikstel. 44 39. Allm. Tel. Liljeholmen 49.

Begär illustrerad priskurant!

För Riksdagsmän.

Såväl komfortabla som enkla dubletter och väningar finnas anmälda på Fru Planius Inackorderings-Byrå, f. d. Bloms, OBS! Klarabergsgatan 35, t. h. i p. 11-4, Stockholm.

Jerla Ängtvätt

tvättar med bästa maskiner; tvättar med förstklassig personal och efter bästa metoder, tvättar utan frätande eller skadliga medel, tvättar väl och omsorgsfullt, tvättar billigt. Tvätt afhämtas och återlämnas samt tvättmotor tillhandahållas fritt.

Kontor: Jerla: öppet 8 f. m.—7 e. m. Rikst. Jerla 4. Allm. 1733.

Kontor Stockholm: öppet 10 f. m.—2,30 e. m. Allm. 40 14.

För bouppsättningen!

— Virserums ekmöbler —

Oscar Edv. Ekelunds Snickerifabriks Aktiebolag i Virserum försälja från nederlag i Stockholm sina tillverkningar af alla slags Ekmöbler, såsom:

Salsmöbler, Herrumsmöbler, Kontorsmöbler, Fantasimöbler m. m. Beställningar efter ritning och skizz utföras. Egen arkitekt i Stockholm. Priskuranter och fotografier sändas på begäran. Utställnings- och försäljningslokal: 22 Birger Jarlsgatan 22. Rikstelefon 5720. Allm. telefon 155 00.

Smycken
med briljanter, pärlor och kulörta stenar, modernast, solidast, billigast, i pris från 1 kr. till 15,000 kr. hos
K. Anderson,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.
STOCKHOLM.

Ägghvit-Separator
Trefflig nyhet för hushållet
Kr. 1.—.
JOSEPH LEJA,
Stockholm.

Nysydd Paraplyer
från kr. 1: 50 pr st.
Gummigaloseher
af ryskt och svenskt fabrikat till fabrikspriser.
Rosenbergs Paraplymagasin.

Obs!
Torsdagen den 29 och fredagen den 30 Nov. realiseras
STUFVAR
af **SIDEN** och **YLLE**
uti
Brunkebergs Manufaktur-Magasin.

LEDIGA PLATSER.

VID NORGES VESTKUST, hos en äldre barnlös ämbetsman, hvars hustru på grund af sjuklighet vistas sydligare, kan bildad, musikalisk flicka få godt hem och fritt vivre. Svar »Norge», p. r. Kristiania.

EN GLADLYNT och frisk flicka, 20 å 25 år, af god familj, verkligen barnkär och något kunnig i sömnad, erhåller genast plats. Svar med referenser till Fru »A. D. R.» Hellerö, Eds bruk.

Tvåne sjuksköterskeplatser inom Orsa extra provinsialläkaredistrikt med ambulatorisk tjänstgöring och med en årlig lön af 750 kronor i ett för allt sökas hos kommunalnämndens ordförande i Orsa före den 1:sta instundande december. Platserna tillträdas den 1:sta januari 1901. Kommunalnämnden.

Å NYA INACKORDERINGSBYRÅN, Brunkebergsgatan 3 B. finnas goda pl. för lärarinnor till värterminen samt nu och alltid för hushållskunn. flickor att skrydsamt söka. (G. 6437)

EN ENKEL, anspråklös, bättre flicka, får genast plats i tjänstemannafamilj i Norrland att vara frun behjälplig med hus. hållet och tillseendet af barnen. Uppgift om vilkor till »Familjemedlem», Wattjom p. r.

Sigrud Rudebecks elementarskola för flickor i Göteborg.

Nästa läsår, 1901—1902, kommer att vid läroverket inrättas en ny lärarbefattning med undervisningsämnen tyska, naturkunnighet och svenska, det senare i någon lägre klass. Sökande till densamma böra hafva genomgått Högre lärarinneseminarier eller motsvarande. Lön 1,100—1,300 kr., beroende på kompetens. Ansökningar insändas före 15 febr. 1901 till Föreståndarinnan.

GUDFRUKTIG PRÄSTDOTTER, mellan 25 å 30 år, kunnig att sköta ett mindre landthushåll, musikalisk, erhåller nu genast mot fritt vivre plats att förestå en enklings hus med tvåne barn (14-årig dotter och 9-årig son) Trakten belägen nära Stockholm, är frisk och vacker. Svar jämte rekommendationer och fotografi sändas snarast till »Prästgård (45 år)» under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm.

PLATSSÖKANDE

HUSMÖDRAR!

Ung småsk. lärarinna önskar under jan.—febr. plats i vänligt hem för att mot fr. vivre och resa taga verks. del i husl. syst. Svar motes tacksamt före 10 dec. till »A.» Iduns exp. f. v. b. (2727)

ANSTÄLLNING på kontor eller som lärarinna söker bildad kvinna med pålitlig karaktär och ett lugnt, stilla sätt. Har varit utomlands många år. Kunnig i engelska och skicklig på skrivmaskin. Svar till »Engelsk korrespondens» under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Sthlm.

BILDAD, ordentlig, duglig flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarbeten m. m., söker plats. Svar till »Villig hjälprede», Iduns exp. f. v. b.

NORRA INACKORDERINGSBYRÅN, Mäster Samuelsg. 62, Stockholm. Ansökan för lärarinnor, värdinnor, sällskapsd. affärs- och hushållsbitr., barnfröknar, hushållerskor.

PLATS SOM BARNSKÖTERSKA önskas i en finare familj, där högst 2 barn finnas. Sökanden har goda rekommendationer och är van vid sjukvård. Reflekterande härå torde sända svar jämte lönevillkor till »D. E.» Maskinisten F. Samuelson, Lyxmöbelfabriken, Linköping.

TILL NYÅRET önskar ung, bättre flicka plats såsom hjälprede och sällskap åt äldre bildad dam. Ar kunnig i tyska språket, samt resvan. Svar till »Bertha 1901», Iduns exp. (2708)

UNG, stark och villig, bättre flicka, önskar plats på landet i familj att gå frun tillhanda, eller i hos ensam äldre fru. Svar märkt »Astrid» motes å Iduns exp.

EN UNG, anspråklös flicka, önskar plats i familj att gå frun tillhanda i alla in omhus förefallande göromål. Kunnig i musik och handarbete. På lön fastes ej afseende, blott ett vänligt och godt bemötande. Svar motes med tacksamhet till »A. H. 1900», Sala p. r.

UNG, bättre flicka, önskar till nyåret plats såsom hjälp och sällskap i bildad hem. Ar äfven villig att hjälpa barn med läxläsning. Svar till »Skånska 1901», Iduns exp. (2707)

LÄRARINNA, undervisningsvan i alla ämnen, språk, musik, handarb. önskar plats. Energisk, punktig, stor barnvän samt god sätt. Svar »Samvetsgrann», S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm. (G. 6411)

KVINNLIG SJUKGYMNASIUM med goda rekomm. önskar plats i familj i landsorten. Svar »Flerårig praktik», Iduns exp.

PLATS I FAMILJ att gå frun tillhanda, önskar från början af nästa jan. mot fritt vivre en 20-årig flicka, kunnig i allehanda handarbeten. Särskildt fastes afseende vid att få anses som familjemedlem. Svar märkt »Z.» före 10 dec. under adress Deje p. r.

EN NITTONÅRIG, musikalisk flicka af god familj önskar nu genast plats som lärarinna och sällskap. Har med högsta afgångsbetyget genomgått 8-klasst elementarläroverk samt dessutom erhållit studentbetyg i fyra olika ämnen. Kan undervisa i såväl tyska som franska och engelska. Svar till »H. H.» p. r., Alfvestad.

Ung flicka söker plats i bättre familj att gå frun tillhanda eller också på kontor. Svar emotes tacksamt till »T. D.» Arila.

Ung, bättre flicka önskar plats på landegendom att gå frun tillh. Ar kunnig i enkl. matl., bak. På lön fastes intet afseende. Svar snarast möjligt till »Landsflicka», Arboga p. r.

EN UNG SKÅNSKA, som genomgått fullklassigt elementarläroverk och med särskildt goda språkkunskaper (lektorsfamilj) önskar plats i ett godt hem i Stockholm, där hon kan vara husmoder till hjälp, sällskap (och lektris). Finnas barn lämnas hjälp med läxläsning. Van vid skrifögromål. Små lönepretentioner. Svar inom 14 dagar till »1900», Lund p. r.

SOM VÄRDINNA hos äldre herre, eller som sällskap och hjälp åt något snällt, gammalt par, önskar bildad, pålitlig flicka plats. Goda rek. finnas. Snart svar till »M. A.» Iduns exp.

HUSHÅLLSKUNNIG, bildad flicka, söker plats; van vid matl., bak, sylt, sömnad m. m. Glad sinnelag, arbetsam, enkel och anspråklös. Svar »Sparsam», S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm.

SÅSOM HJÄLP och sällskap åt ensamt fruntimmer eller i mindre familj önskas plats af en bättre flicka, uppfostrad i prästhus på landet o. med öfning i alla vanliga göromål och handarbeten. Har förut innehaft plats. Svar till »Pligtrogen», Hjerps p. r. (G. 6200)

SJUKHEM för kvinnliga mag-patienter, Stockholm, St. Badstug. 6. Allm. tel. 15 290. Rikst. 53 17.

OBS!

På nyåret önskar en 18 årig, snäll och treflig flicka, mot betalning komma i ett trefligt prästhus, där ungdom finnes, för att få lära sig allt, hvad till. ett välordnat hushåll hör. Svar till »B. A.» Vingåker.

INACKORDERING önskas af ung, kvinnl. kontorist i skogstr. i Värml., för stärkande af krafter. Svar med uppgift om läge och pris till »H. S.» Mölndal.

I GODT HEM på landet gifves tillfälle för en snäll, omkring 12 år gammal flicka, som nu kan följa 4 de klassens undervisning, att uppfostras med egen jämnårig dotter. Hälst önskas någon, som är i saknad af eget hem. Priset billigt. Svar till fru M. Fähræus, Ekenäs Vadsbro.

FÖR SKOLUNGDOM. God inackordering i aktadt hem i Vesterås. Moderat pris. Utm. ref. Närmare å Stockholms Uthyringsbyrå, Kungsträdgårdsgatan 12, 1 tr., Öfverstinnan Thulstrup.

FÖR ett å två fruntimmer finnes inackordering på Svenskundens egendom i Östergötland, 1 mil från Norrköping, vid Brävi ken. Adress Svenskund-Asvittinge. (2655) Augusta Flach.

I ANGENÅM FAMILJ i Paris kunna unga svenska damer få godt hem. Pris från 150 fr. pr månad, med utmärkta lektioner i språket. Upplysningar G:la Kungsholmsbrog. 11, 1 tr., Sthlm. Fru Lundgren. (2678)

AN ENGLISH LADY of good position offers her home for one or two swedish girls. Terms moderate. Good references. Answer to »A. E. S.» S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm. (G. 5102)

Skydda edra barn mot smitta genom att alltid tvätta dem med den nya antiseptiska Tjärtvålen »A. Hironelle», som innehåller 10 % ren finsk furufjära i fritt tillstånd. Åstadkommer därjämte sammetslen hy och mjuka, smidiga händer. Finner och andra utslag försvinna som genom ett trolslag. Verkan i högsta grad öfverraskande. Till salu å apoteken, i parfymaffärer och hos specialhandlare å 50 öre samt i parti hos Vasa Tvålfabr.-A.-B:s Generalagentur, Smålandsg. 24, Stockholm.

UNG DAM, elev af hr Rich. Anderssons musikskola, som under ett år vistats i Schweiz, önskar elever i musik och franska. Goda ref., moderat pris. Svar till »D. R.» Uplandsg. 11, 4 tr., Sthlm.

Holmqvist Skrif-, Språk- och Handdelsinstitut, Göteborg. 10 speciallärare. Begär prog.am. (S. T. A. 010722)

Utställningen af Etnografiska samlingar

från Central-Amerika

i K. Akademien för de fria konsterna är tills vidare öppen: Hvardagar kl. 11 f. m.—3 e. m., Söndagar kl. 1—3 e. m. Inträdesafgift 25 öre. (S. T. A. 80658)

De personer i Finland, som önska tillhandla sig Istos tafla »ANFALL»

kunna ännu erhålla densamma, om de insända sina resp. adresser till »Finne», Stockholm p. r.

Tårtor och julgubbar

Med Strömblads Mönsterbok (10 tårtmönster och 40 julfigurer i färgtryck) skall hvem som helst, som kan baka, göra lika prydliga tårtor som konditorn och dessutom många ståtliga julgubbar. Fås i bokhandeln för kr. 2: 50 och sändes till landsbygden portofritt mot 2: 70 från Lars Hökerbergs Bokförlag, Stockholm.

Örebro Albert & Marie Kex rekommenderas.

Af djurvänner

räknas Dr P. Håkansson Salubrin på grund af sina utmärkta verkningar vara det ojämförligt bästa och därtill det allra billigaste behandlingsmedel vid fall af sensträckningar å hästar, selbrott eller annan skada å djur, juftversjukdomar, hudsjukdomar å hundar m. m. Äfven för dylikt bruk användes Salubrin i många fall utspädd med vatten, och till ledning vid användningen bör efterses den efter gjorda iakttagelser upprättade och hvarje flaska medföljande beskrifningen. Salubrin tillhandahålles i parfym-, speci- och färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Stockholm.

Suomis Isif räntor

utbetalas å Suomis Generalagentur 22 Fredsgatan 22, Stockholm, eller remitteras — kostnadsfritt — till landsorten å bestämda förfallodagar

— Begär prospekt! —

Man mår aldrig väl

af oblandadt kaffe, som alldeles förstör Eder, hvarför man alltid bör blanda det med Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda Intubi kaffe, som gör kaffet godt, hälsosamt, välsmakande, ytterst drygt och billigt samt förhindrar kaffeförgiftning. Paketer å 25 och 10 öre i alla Speci- och diverseaffärer. OBS. att firmans namn, Stockholms Kaffe-Aktiebolag, är tryckt å alla paket, ty endast dessa äro verkligt äkta.

HVARJE SPARSAM HUSMODER

bör efterfråga »UNIONS» »Crème» och »Aptitgrädd.»

Tillhandahålles hos hvarje väl sorterad Köpman.

Wasabryggeriets * * * Maltdrycker rekommenderas. Specialité: Pilsnerdricka. Allm. Telef. 30 57. Rikstelef. 10 73.

JOH. LUNDSTRÖM & Co. Stenkol, Cokes, 1:a maskinkrossad Anthracit, bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneccessärer. Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppbron 22. Rikstelefon 427. Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20. Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Farmmätaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

Kontinentrouten TRELLEBORG—SASSNITZ 2 turer dagligen i hvardera riktningen. Vidare meddela: Stockholms Resebureau, Stockholm; Göteborgs Resebureau, Göteborg och Kontinentkontoret, Trelleborg.

Full ersättning för modersmjölken.

Hvarje fader och moder önska ju att gifva sina barn det bästa möjliga. Gif därför Edra barn »Allenburys» Food, hvilket innehåller alla modersmjölakens beständelar i dess rätta proportioner. »Allenburys» Food tillverkas af Allen & Hanburys Ltd, London, en bland Englands äldsta och mest välkända firmor inom denna bransch. (Grundad år 1715).

Säljes på apoteken samt i hvarje väl sorterad speci- och delikatessaffär i riket. Fullständig beskrifning jämte medicinska erkännanden sändas gratis och franko till alla som önska från A. W. HELAND, Norrköping, och ADOLF AHLGREN, Gefle. Generalagenter. Nederlag för Stockholm hos herrar Peterson & Malm. Rikst. 3274. Allm. tel. 1187.

STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS BRAND- och DYRKFRIA FÖRVARINGSHVALF

(öppna alla söckendagar kl. 1/2 10—4) innehållande c:a 1,650 st. skåpäck. Årlig hyra för fack, beroende af storleken, 20, 25, 35, 50 kronor. Testamenten, Gåfvobref och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar. (S. T. A. 16805)

LIEBIG Company's KÖTT-EXTRAKT Endast äkta Josiebig i blått tryck. En gros endast hos bolagets korrespondenter för Sverige OTTO DAHLSTRÖM & Co., STOCKHOLM. (S. T. A. 68548)

Det bästa brödet bakas af Malmö Best Patentmjöl. (A) (G. A. M. 61410)

Lars Monténs Neutrala Kärvål till ylltvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda: 1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylltvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 å 38 grader. Finnes hos de flesta speci-handlare samt i mina butiker N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan. Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.

Tandläkare TOM von HALL.
— 30 Sturegatan 30. —
Hvard. 10-2, 5-6. Helgd. 10-12.
Allm. Telefon 58 48.

Tandläkare Sven Hoffman,
2 B Uplandsgatan, n. b.
Hvardagar 10-3, helgdagar 12-1.
Obs. Smärtfri behandling Allm. Tel. 154 37.

TANDLÄKARE
G. G:son Hård af Segerstad,
Alma Hård af Segerstad
Birger Jarls gatan 13, 1 tr.
Rikstel. 2048. Allm tel. 86 64

Tandläkare
HJALMAR JUNGNER,
EMELIE JUNGNER.
Hamngatan 26.
Hvard. 9-1/2 10 samt 1-2. Sönd. 11-12.
Andra tider efter öfverenskommelse.
Allm. 161 56. (S. T. A. 78840)

Tandläkare
John V. Lindh-Hygrel,
17 Karlavägen 17. Allm tel. 130 57.
Hörnet af Sturegatan och Karlavägen.

Tandläkare Sjöquist
Sturegatan 6, Stockholm.

TANDLÄKARE
Göran Svenningsson,
Birger Jarls gatan 11, 1 tr.
Hvardagar 10-3. Helgdagar 10-12.

Tandläk. Elias Widfond,
25 Egeringsgatan 25.
Träffas kl. 10-2 och 1/2 5-1/2 6 e. m.
Plomb. och insättning af artificiella tänder

Kronisk Snufva och Svalgkatarr
behandlas med inre smärtfri massage (med instrument) af
Professor G. Cederschiöld.
Träffas hvardagar 2-4. *Emalbrektag. 5.*

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymn. (friskgymnastik)
i hufvudsak lika med Gymnastiska Centralinstitutets kurs för kvinnliga elever.
Kursen är 2-årig med början 1 okt.
Upplysningar och prospekt genom Doktor J. Arvedson, Stockholm.

Hvarje stammare
kan lära sig tala flytande efter osviktig, fullt fysiologisk metod.
Bryggaregatan 10. **Julius Kamke.**

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor, Lånkar m. m. i tusental hos Herr och Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58.

Fredrika Bremer-Förbundets Jurist
lämnar åt kvinnor (äfvén utom förbundet) råd och upplysningar (muntl. el skriftligen) i juridiska och ekonomiska angelägenheter.
Träffas af förbundets byrå, Drottninggatan 54, 1 tr., onsdagar kl. 1/2 11-11 f. m.

KNEIPP-BADEN BORG, NORRKÖPING.
Vinterkurerna (1 sept.-1 juni) mycket verkamma.
(S. T. A. 67961)

374 2 576
Lagomaste möbler
Guldmedalj i Malmö 1896
STOCKHOLM 1897
BERGEN 1898
FABRIKANT
SVENSKT

TANGENS NYHETER
Syrträdiga Gardiner

Praktiska gångmattor.
Vid Krontorps gård, adr. Värmlands Björneborg, försäljas till 65 öre pr meter vackra hållbara gångmattor, förfärdigade af starkaste cellulosa-fiber. Sändas mot efterkräf. Försök några meter på prof. (2679)

Fönster-Ylletälister
till patentfönster och vanliga fönster hos Flodquist & Co, Blasieholmstorg 11, Stockholm. (G. 102914)

Ställbara Hufvudgärdsstöd,
förrådade af Doktor Westerlund m. fl. läkare, bör ej saknas vid någon sjukbädd. Pris 6 kr. Försäljas af Kullberg & Co, Katrineholm. 1 Stockholm hos Henrik Heyman, Centralpalatset.

ASPINALLS
EMALJFÄRG.

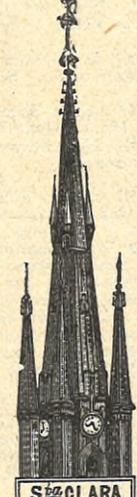
som särskildt lämpar sig för målning af alla slags husgerådssaker äfvensom för velocipeder, finnes hos de flesta färghandlare samt i parti och minut hos

ADOLPH LEMONS AKTIEBOLAG.
Mästersamuelsgatan 49, f. d. 45.
Obs.! Att *Aspinalls* namn är utsatt å hvarje burk.

Carl F. Källström
••••• Juvelerare •••••
4 Östra Hamngatan 4
••••• MALMÖ •••••
Specialité: Konstnärlig Ciselering

Medicinska Bröstkaramellen "HOSTA ICKE"
är enligt läkares omdöme den mest välgörande, som hittills förts i handeln.
Ende tillverkare **C. A. Jansson,** Mariagatan 16.
Försäljningsbodas:
Ragvaldstrappor. Högbergsgatan 27 B
Malmstorgsgatan 6. Regeringsgatan 88.

Clara Fabriks Stearinljus

SECLARA

Äkta persiska och kaschgariska mattor,
broderade dukar, tofflor, gardiner, schalar, sidentyg, tyg af gethår, kappor, solfjäder m. m., passande till julpresenter, finnas till salu Holländaregatan 27 n. b. till venster, Stockholm. Visas kl. 9 f. m.—3 e. m.

Santalmissionens TE
Broken Orange Pekoe & Pekoe.
Garant. oblandadt, direkt import. från missionens egna plantager i Assam (s. o. från Himalaya).
Säljes äfvén å apoteken.
Santalmissionens Tedepot
STOCKHOLM.

Köp alltid Örebro Yllefabriks berömda prisbelönta Klädningstyger!
Begär prover och prisuppgift hos Aktiebolaget Örebro Yllefabrik, ÖREBRO.

SYATELIER
FÖR LINNEUTSTYRSLAR
DÄRREKÖNINGAR SPRÄKLÄDER
FINASTE MODELLER STORSTA SORTIMENT
BILLIGASTE PRISER
KARL H. NYMANS
HVI TVÄR, TRIKÅ & VÄFNADSÄFFÄR.
17 NAMNGATAN 17
STOCKHOLM
VÄLSYDD, VÄRSITTANDE ARBETE UTÖFNAS
STORT URVAL AF BOMULLS & YLLEKLÄNINGSTYGER
PRUSKRANTER OCH PROVER SÄNDAS FRANCO

Aug. Hoffmann
Kungl. Hofleverantör.
Planofabrik
18 Lästmakaregatan 18.
Obs. Instrumenter uthyras.

Högstedt & Co
32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —
Specialitet:
Bordeaux- & Bourgogne-viner
Billiga priser.

Tidaholms Fantasimöbler,
rikhalt. urval i fornord. stil. Fullst. rumsmöblemang ut-föras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster för glödbränn. o. kolorering uppläggas, glödbränn. verkställes. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm (Försäljningsmag. Beridarebansg 27, Sthlm.)

Lektyr.
Ett antal äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt.
Idun 1898 (nr: 1 felas) — 2: 25
Idun 1894 (komplett) — 2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt) — 2: 50
Idun 1896 (do do) — 2: 50
Idun 1897 (do do) — 3: —
Idun 1898 (med juln.) — 3: 50
Idun 1899 (nr 92 och julnumret slut) 3: 50
Iduns julnummer 1894 — 0: 20
Iduns julnummer 1898 — 0: 50
Barngarderoben 1899 (12 nr) — 1: —
Kamraten 1894 (nr: 19 felas) — 1: 25
Kamraten 1895 (nr: 7 felas) — 1: 50
Kamraten 1897 (nr: 18 felas) — 1: 50
Kamraten 1898 — 2: —
Kamraten 1899 — 2: —
Vid rekvisitionen, som skall åtföljas af likvid, torde noga uppgifvas, hvilken af ofvan nämnda årgångar som önskas.
Exp. af Idun.

HERM. MEETS
Ny Priskurant öfver till Julpresenter
lämpliga artiklar sändes på begäran franko till landsorten
STOCKHOLM.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.
Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:
Lager-Öl, Lager-Dricka
Pilsner-Öl, Iskällar-Dricka
samt såsom specialitet:
Pilsner-Dricka
Allm. telef. 36 56. Rikstel. 18.

GEFLE MANUFAKTUR-AKT.-BOLAGS
Oblekta, Blekta och Färgade
VÄFNADER
försäljas i parti från kommissionslagret i Stockholm hos **ADOLF BODELL**

Skyddsstämpel.

Försök Meyers American Putz-Cream.
Det yppersta putsmedel för mässing, koppar, bleck, zink etc. Finnes hos alla välsorterade specerihandlare.
Ensamförsäljare **Henrik Eklund & Son, Sthlm.**
Gör endast ett försök.

Lämpligaste julklapp åt herrar
är en låda af **Havanna-Magasinet**s cigarrer
Drottninggatan 21, STOCKHOLM. Filial: Norrmalmstorg.
Filial i Göteborg: Göteborgs Arkader.

Slakt.-Akt.-Bol. Norrmalm
STOCKHOLM,
rekommenderar sina goda julskinkor, julkorf m. m.

Guldmedalj å Världsutställningen i Paris 1900.

Oöfverträffad till frambringande af en vacker hud.

KALODERMA
• KALODERMA-GELÉE • KALODERMA-TVÅL •
F. WOLFF & SOHN, KARLSRUHE.
Erhålles å Apoteken samt 1:sta klassens Parfymeri- o. Frisé-Affärer.

Kungl. Hofboktryckeriet
Iduns Tryckeri Aktiebolag
BOKTRYCKERI, LITHOGRAFISK och KEMIGRAFISK ANSTALT
Utför allt slags tryck för såväl affärsmän som privatpersoner.
Fern expedition. Förstklassigt arbete. Moderata priser.

Friestedts Foderbenmjöl (Guldmedalj). Säljes genom hrr apotekare och handlande. **A. W. Friestedt, Stockholm.**

CREME SIMON
pour les soins de la PEAU.
SAVON & **POUDRE SIMON**
à la PARFUMS
Crème Simon & Poudre Simon
J. SIMON, 13, rue Grange batelière, PARIS

Henrik Gahns Eau Athenienne

med antiseptiska ingredienser
värkar uppriskande på hufvudsvålen,
borttager mjäll och förhindrar
sålunda hårets affallande.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

FACKSKOLAN FÖR HUSLIG EKONOMI
I UPSALA.

(Föreståndarinna: fröken Ida Norrby.)

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 25 NOV.—1 DEC. 1900.

Söndag: Klar buljong med sparris;
croustader med champignonstufning; rost-
biff med portugisisk lök och fransk po-
tatis; äppelkompott med grädde.

Måndag: Köttpudding med risgryn
och steksås; saftsoppa.

Tisdag: Kall rostbiff med brynt po-
tatis och syltlök; rismjölspudding.

Onsdag: Morotspuré; biff af helge-
flundra med potatis och smördeg.

Torsdag: Brynt hvitkålssoppa; ugn-
pannkaka med sylt.

Freitag: Kokt rimmadt fårkött med
brynta kålrötter; helgrynsvälling med
äpplen.

Lördag: Ärtpuré med croutons; pann-
biff med potatis.

RECEPT:

Croustader (för 6 pers.). 1 ägg, 2 del.
grädde, en tredjedels tsk. salt, 1 tsk.
socker 1 kkp. hv. mjöl 1 msk. smält
smör, 1/2 kgr. flottyr till kokning.

Beredning: De torra ingredi-
enserna siktas i ett fat och utöras med
hälften af grädden, uppvispad med äg-
get. Det skirade men afsvalnade, smö-
ret tillsättes jämte resten af grädden
och omröres väl. Flottyren upphettas i
en järnpanna och där värms croustad-
jämet. Jänet doppas därefter i smeten
och croustaderna kokas i flottyren, tills
de äro gulbruna. De fyllas därefter
med champignonstufning.

Rostbiff (f. 12 pers.). 3 kgr. rostbiff,
1/2 msk. salt, kokande vatten, 2 portu-
gisiska lökar 3 msk. smör.

Beredning: Rostbiffen, som bör
hafva hängt 1—2 veckor allt efter års-
tiden tvättas med en duk, doppad i
hett vatten, bultas lätt, och beströms
med saltet samt lägges i en het långpanna.
Litet kokande vatten hålles bredvid
i pannan, hvarpå den insättes i ugnen.
Denna bör i början ej vara så het, em-
edan en del fett utanpå rostbiffen först
måste smälta innan den egentliga bryn-
ningen får börja. Så småningom steg-
ras hettan i ugnen och steken öses med
sin sky, som emellanåt spådes med ko-
kande vatten. Mot slutet af stekningen
betäckes rostbiffen med smordt eller
vaxadt papper att den ej må brännas.
Till stekningen beräknas 20—25 min.
på hvarje kg. kött.

Rostbiffen upplägges, såsen silas och
skummas noga, samt serveras som sky.
Rostbiffen garneras med löken skalad
skuren i skifvor och kokad i smöret.

Kongl. Hofleverantör Winborgs

Ättika

Smör

Malda kryddor.

Köttpudding med risgryn (f. 6 pers.).
2 små rödlökar 1/2 lit. kokt eller stekt
hackadt kött 2 msk. smör 1/2 msk. salt,
1 tsk. hv. peppar 1/2 lit. buljong.

Risgryn: 1 kkp. risgryn, kokta i
1 lit. oskummad mjölk 1 ägg 1 tsk. salt.
Beredning: Löken skalas, finhac-
kas och brynes jämte köttet i smöret,
och kryddorna tillsätts. Risgrynen sköl-
jas, påsätts i den kalla mjölken och
få under rörning koka tills de äro mjü-
ka. De upphållas att kallna hvarefter
det uppvispade ägget och saltet iröres.
En form smörjes med smör, ett hvar af
risgrynen lägges och därefter det brynta
köttet buljongen öfverhälls och öfverst
lägges ett hvar risgryn. Puddingen öf-
verströms med stötta skorpor och gräddas
i ugn samt severas med steksås.

Biff af helgeflundra (f. 6
pers.). 1 kgr. helgeflundra 2 msk. salt,
2 tsk. hvit peppar 1/4 portug. lök, ättika,
3 msk. smör till stekning 3 kkp. fisk-
buljong 1 1/2 tsk. eng. senap 1 tsk. hv.
mjöl, 1 tsk. soja.

Beredning: Fisken befrias från ben
och skinn. (På ben och skinn kokas
buljong). Fisken skäres i 3 cm. tjocka
skifvor, hvilka bultas lätt och läggas på
ett serveingsfat. Skifvorna beströms med
salt, peppar och litet, fint hackad lök.
Så mycket ättika öfverhälls att det
står jämnt med fisken. Efter 2 tim.
tages skifvorna upp och torkas väl med
en duk. De brynas därefter i smöret och
läggas på varmt fat. Mjölet röres i
pannan och fiskbuljongen jämte senap
och soja tillsättes, hvarefter såsen får
ett godt uppkok afsmakas och hålles
öfver fisken. Denna garneras med po-
tatis och små fyrkantiga pastejor.

Rismjölspudding (f. 6 pers.).
1 1/2—2 kkp. socker till formen, 1 lit.
oskummad mjölk 1 hg. rismjöl, 2 msk.
smör, 5 ägg, 10 söta och 5 bitter-man-
dlar, 2 msk. socker.

Beredning: En form begjutes in-
uti med brynt socker. Mjölken uppkö-
kas, rismjölet iverpas och massan får
under rörning koka 10—15 min. Sme-
ten slås upp i ett fat att något af-
svalna. Det kalla smöret de uppvis-
pade äggen, den skällade och rifna man-
deln, samt sockret tillsättes och mas-
san omröres väl. Den slås därefter i
den förberedda formen, som öfverbin-
des med smordt papper och gräddas i
vattenbad i ugn i god ugnsvärme upp-
stjälpes och serveras något afsvalnad.

LÄKARERÅD

*ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att
denna afdelning erhålla fria läkarråd.
Fråfrågningar insändas till redaktionen med
påkänsligt: »Till Iduns läkare».*

TVEKANDE. 1) Ja. 2) Nej, dessa be-
höfva ej vara olika, utan det är åtskilliga
andra tecken.

RINSKA. 1) Ja. 2) Nej, icke därpå. 3)
Nej, visst icke. Se svar till Signe i nr. 6.
MAJA. Ni bör fortfarande föra diet och
därjämte tre gånger dagligen 1/2 timme, efter
måltid taga en matsked af följande mixtur:
bromnatrium 20 gram; sammansatt genti-
aninfusion 300 gram.

MAGGIE. Ni bör nog helst framställa
dessa frågor personligen till lämplig läkare,
t. ex. den i svaret till Magdalena uppgi-
na. Sjukdomen är ganska sällsynt och därför ej
heller så väl och fullständigt känd.

MAGDALENA. Prof. Wisings adress
är Wasagatan 4 (2—3 e. m.).

25 ÅR. 1) Behandlingen beror naturligt-
vis helt och hållet på orsaken, således olika
i olika fall. 2) Se svar till 23 år 1) i nr. 7.
Orsaken torde nämligen, som vanligtvis är
fallet, vara blodbrist. 3) Hvilken som helst,
blott den löddrar sig väl och rikligt.

W. J. Dyliskt lämpar sig ej för Iduns
spalter. Se svaret till Magdalena i detta
nummer.

MARIE. 1), 2) och 3) Se svar till W. J.
här ofvan. Efter all sannolikhet vore dock
hypnotisk behandling mest att tänka på
(4) och 5) Båda dessa saker bero nämligen
säkert på nervsvaghet och blodbrist. Jäm-
för svaret till 23 år 1) i nr. 7.

FREDRIKA. Kräfta torde i alla händel-
ser så godt som säkert kunna uteslutas. I
öfrigt gör ni nog klokast i att för behan-
dning hänvända er till läkare (helst specialist);
det är nämligen nödvändigt att se och un-
dersöka eder.

L. P. 41 År. Så vidt möjligt bör ni per-
sonligen besöka specialist i Stockholm eller
Göteborg (»öronläkare»); utan sakkunnig be-
handling torde föga vara att göra.

SORGENS FLICKA. Se svar till L. P.
här ofvan (prof. Key-Åbergs adress är Drott-
ninggatan 22). Vademecum torde ej mycket
hjälpa eder, men är i alla händelser öf-
arligt.

Barnängens

Eau d'Ambre Rosée
och
Extrait d'Ambre Rosée
samt
Savon de Barnängen.

Nya, fashionabla, med utsökt
angenäm och varaktig parfym
samt synnerligen smakfull ut-
tyrsel.

FRÅGOR

*ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att
denna afdelning framställa förfrågningar
rörande husliga eller andra angelägen-
heter till besvarande af läsekretsens. Äro frå-
gor af den art, att de rätteligen hör
hemma i annonsafdelningen, intagas de
dock icke.*

Nr 981. Kan någon gifva mig ett
recept på tunnrån så beskaffade att
de bli porösa och tåla gömmas, utan
att mjukna och bli sega?

Nr 982. Vore tacksam få veta om
änka efter pensionerad kapten vid Väg-
och Vattenbyggnadskåren, erhåller pen-
sion, och i så fall, hur stor ungefär?

Nr 983. Finns det någon som känner
texten till en liten visa som börjar:
»Det var ett herrskap råttor gifte bort
sin dotter med en liten mullvadsherre»
samt hvem, som skrivit den?

Nr 984. Två flickor, anställda i af-
fär, fråga hvar de bäst och billigast
kunna få lära sig ett språk, och hvilket,
som är det mest praktiska inom affärs-
världen?

Nr 985. Hvar skall man få teck-
ningar och uppgifter om hur en mat-
sal (medelstor) skall möbleras och de-
koreras för att bli i gammal nordisk
stil?

Nr 986. Är kompositören Kristian
Teilmann svensk eller norrmann, och hvar
bor han? Anses e' »Elvekongens brud»
som en af hans bästa kompositioner?

Nr 987. Finnes någon, som prövat
pastorskan Hägglöfs Universal-smörjelse
för barn, och kan rekommendera den?

Nr 988. Vore mycket tacksam, om
Oraklen i Ö. ville i och för korrespon-
dens uppgifva sin adress till

Nr 989. Skulle Karla Rönne, som
i ett af de senaste numren af Idun
rekommenderat ett medel för borttagan-
det af hårväxt, vilja gifva mig nå-
gra upplysningar därom? Ehuru jag en-
dast är 18 år, har jag som är mycket
mörk, en rätt stark skuggning på öfver-
läppen, och jag är nästan förtviflad
därför. Jag har försökt med det me-
del Karla rekommenderade, men det
tycks ei vilja hjälpa. På apoteket kan
jag ej få därpå — utom vinättika, som
påstås vara detsamma. Är det så?
Blandningen med för 5 öre vattenrif-
ven krita blir så tunn, att det ej
går att »stryka på tjockt», som det
ju skulle göras. Tror Karla det går
bort, om jag håller på med några sat-
ser, och att det ei återkommer?

Nr 990. Huru tillaga god och vac-
ker sky till kallstekt? Försökt många
vis, men alltid misslyckats.

Nr 991. Vill någon godhetsfullt up-
plysa, hvar en ung flicka skall vånda
sig för att i Berlin få plats i finare
familj för att gå husmoder tillhanda?
Endast litet kunnig i språket.

Nr 992. Kan någon orden till en
liten tysk sång: »Es war ein Traum»
och vore i så fall denne någon villig
att gifva mig dem?

Nr 993. Kan någon gifva mig ett
enkelt och oskadligt medel till att få
hvita händer. Troligtvis är det gam-
mal frost, men de bli hvarken »variga»
eller svullna blott röda som kokta kräf-
tor. Har försökt att gnida in dem
med lanolin; en blandning af glycerin,
arnicaintunktur och sprit; tvättat dem
med hvetekli, och jag vet ej hvad,
men ingenting vill hjälpa.

Nr 994. Jag är mycket mager hvad
skall jag äta för att kunna bli fet?
Blir man fet af hafregrot?
Inez.

Nr 995. Kan någon säga, om jäg-
mästareyrket är någon god lefnadsbana?
Hur ställa sig inkomsterna efter aflagd
examen? Huru mycket kunna studierna
kosta (vid skogsinstitutet) etc.
Ernesto.

Nr 996. Finnes någon som kan up-
plysa mig om, hvar jag skall kunna
erhålla en bok benämnd »Dissonansen»
af Karl Visén? Som den är utgången
ur bokhandeln, torde den kanske kunna
fås på något förlag men hvilket?
Christel.

Nr 997. Vet någon namn och adress
på affärer i Tyskland, där man kan
få sälja målade och brända träskäfer?
Inez.

Nr 998. Ur hvilka källor kan man
hämta upplysningar om den Heliga Eli-
sabeths lif?
Svea B.

Nr 999. Hvilket är det bästa lif-
försäkringsbolaget? 2) Hvad bli pre-
miererna för en enkel lifförsäkring på
5000 kr., då ens ålder är 25 år? 3) Kan
man utan annan borgen än en lifförsä-
kring få låna pengar i någon bank?
Studjante.

Nr 1000. Hvar ligger orten Corne-
ville, bekant genom pjesen »Corneville
klockor»?
Lavinia.

Nr 1001. Kan en fattig flicka utan
uppföstran och tillgångar på något sätt
skaffa sig bildning? Och huru?
Ej bildad.

Nr 1002. Finnes någon metod att
på egen hand lära versläran?
Ester.

Nr 1003. Är salicylsyra, använd till
konservering af frukter, skadlig för häl-
san?
Abe.

Nr 1004. Vill någon säga mig, om
inbördes testamente makar emellan för
att vara giltigt behöfver lagfaras? Eller
är det nog med tvänne vittnens under-
skrifter?
Hanna.

Nr 1005. Kan någon säga mig, hur
kompotter (konservering) af plommon,
päron m. fl. sorters frukt kokas? Har
försökt efter Hagdahls kokbok, men
frukten stiger upp till halsen af flask-
skan och stannar ej på botten. Bästa
sortens glasflaskor äro användna.
Nygift fru.

Nr 1006. Kan någon säga mig hvad
jag skall göra för en allt mer och
mer tilltagande fetma då hvarken diet
eller motion hjälper?
Maja 20.

Nr 1007. Jag förestår ett hem på
landet, bestående af 3 personer och 6
tjänare. Allting måste undantagande
trädgårdsalster köpas i staden. Brän-
sle fritt, ej kol. Hvad bör ett dylikt
hushåll rimligtvis kosta i månaden?
Rathlos.

Nr 1008. Hvad är adressen till »Bi-
kupan» samt Giöbels affär i Stockholm?
Inez.

Nr 1009. Vill någon säga mig en
bra matordning för 6 tjänare? Bor på
landet men måste köpa allting, undan-
tagande trädgårdsalster.
Rathlos.

Nr 1010. Vill någon erfaren hus-
moder råda en ung mamma till 4 små
barn (det äldsta 4 år blott) huru jag
på ett praktiskt och framför allt ej
tidsödande sätt skall förfara med den
myckna barnvtvätten? Jag har en barn-
jungfru men nästan jämt håller hon
på med tvätten och jag måste se efter
de små. Som jag har så mycket annat
att göra är det mer än tålmodspröf-
vande att för tvättens skull desslikes
vara upptagen med barnen.
Gift svenska i Finland.

Nr 1011. Huru bör man skriva utan-
skriften på bref till kvinnlig läkare?
Antingen Fröken (Fru) Doktor N. N.
eller Doktor Fröken (Fru) N. N. Det
första är väl rättast?
Osäker.

Nr 1012. Huru borttagas pormaskar?
Karin.

Nr 1013. Hvad skall jag göra för att
få vackra och hvita händer?
Karin.

Nr 1014. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1015. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1016. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1017. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1018. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1019. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1020. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1021. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1022. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1023. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1024. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1025. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1026. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1027. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1028. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1029. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1030. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1031. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1032. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1033. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1034. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1035. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1036. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1037. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1038. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1039. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1040. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1041. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1042. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1043. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1044. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1045. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1046. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1047. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1048. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1049. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1050. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1051. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1052. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1053. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1054. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1055. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1056. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1057. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1058. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1059. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1060. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1061. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1062. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1063. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om ja, vilken stad?
Karin.

Nr 1064. Vill någon säga mig om
det är möjligt att få en liten flicka
att gå husmoder tillhanda i en liten
stad? Om

Husmödrar!
Spara
är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållspenning!
Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använd den i Edra hushåll Fellerins Margarin, Göteborg, som är *bäst, drygast och billigast!*

Sparkasseräkning
5 proc. ränta.
Nordiska Kreditbanken
8 Drottninggatan 8
Mynttorget 4 Drottninggatan 102

Lämplig julklapp.

„Moster Emmas väfbok“, 13 mönster med illustrationer till hemväfda trasmattor erh. mot 1 krona 35 öres postförskott från E. ANDERSSON, Bjärstad, Kudby.

Inga Bröstkarameller
hafva hittills vunnit så stort och allmänt erkännande som **MUNKENS**.
Begär därför alltid
MUNKENS
Bröstkarameller.
Partilager hos Hammarsten & Co., Stockholm.
Allm. t. 21 87. Rikst. 12 20.

Australisk
Kött-Extrakt
W. Reimers
— är bäst —
Agent C. G. Bäckström,
STOCKHOLM.

Nyaste & finaste
Parfym
för hushållen
Perles d'or
Wilhelm Rieger,
Frankfurt
a/M.
Finnes i alla finare
parfymaffärer.

En hvar som tänker sätta bo eller komplettera sitt bo med finare, föga begagnade möbler eller realisera sitt bo (under hand eller medels auktion), **inbesparar** ansenligt med tid och pengar, om han hänvänder sig till **Realisationsbolaget, Birgerjarlgatan 16** (hörnet af Grefströg.). Stockholm. Allm. tel. 6916.
OBS! Äfven nytt lager af finare moderna möbler.
Förmedlar äfven realisation af varulager, forn- och konst saker m. m.

„THE LANCET“, London, den största medicinska Journal i världen, yttrar om Capsuloids:
„Capsuloids innehålla rent naturligt järn. Detta är en god metod att gifva in järn. Det är på detta sätt lämpligt för magen och upptages lätt i blodet. Manga taga anstöt af haemoglobinmixturens onsygga utseende. Capsuloids förete intet spår af sådan onsygghet, och det har uppenbarligen används stor omsorg vid deras beredning.“
Blodbrist, bleksot och kroniska sjukdomar, isynnerhet dålig matsmältning, förstoppning samt kroniska bröst- och närvsjukdomar försvinna sålunda hastigt, enär nytt blod frambringas genom intagande af Capsuloids. Hos barn äro värkningarna ofta i ögonfallande. Capsuloids säljas endast å alla apotek till 2.50 för ask.

Den, som behöfver siden, torde rekvirera profver af vårt med de sista nyheterna rikhaltigast sorterade lager i svarta, hvita och kulörta sidentyger till blusar, bal-, sällskaps- och promenad-toiletter.
Försändas direkt till privatpersoner meter- och styckevis till fabrikspriser.
E. Spinner & C:o,
förr J. Zürrer's Sidenfabrik, Zürich.
Grundlagd 1825.

Louis Roederer
Carte Blanche,
Grand Vin Sec.
Extra Dry.
Reims.

J. & F. Martell
*
**
***
VO
VSO
VSOP
VVSOP
Cognac.

AGRA MARGARINFABRIK,
STOCKHOLM,
levererar alltid kärnfärskt
Grädd-Margarin.

Allm. 8 68 47 86
Riks 1 79
Olaus Olssons Kolimport-A.-B.
Stockholm.
1:ma ANTHRACIT.
Hushållskol. Cokes. Briketter.

En praktisk och välkommen Julklapp är alltid en svart klädning. Köp en sådan i
MAGASIN NOIR,
3 Stora Vattugatan 3, 1 tr. upp,
ty där finnas svarta tyger från de enklaste till de mest eleganta.
Af Ylleytyger framhållas:
Elegant Fantasietyg från 1: 50 till 9: 00. Arnyre från 2: 25 till 5: 35.
Engelsk Cheviot från 1: 25 till 8: 00. Genombrottna Tyger från 1: 85 till 9: 00.
Damkläde från 1: 50 till 18: 00. Långrandiga Tyger från 2: 00 till 8: 00.
Fransk Caschemire från 1: 20 till 6: 00. Granit från 1: 25 till 4: 35.
Fasonerad Mohair från 1: 50 till 5: 00. Ischigan från 3: 50 till 4: 50.
Svarta Sidentyger
släta och fasonerade, från 1: 50 till 10: — pr mtr.
Presentkort till alla priser.
Profver portofritt till landsorten. — Lokalen öppen kl. 10—4.

KRAMER & JAHNKE
Modemagasin
15 Birger Jarlgatan, 1 tr., Stockholm.

Skånes Enskilda Bank
uthyr i sitt brand- och dyrkfria
Förvaringshvalf
fack mot årlig hyra af 20, 25, 35, 75 kronor, beroende på storleken.

Margarin-Aktiebolaget Zenith,
Malmö.
Zeniths Margarin står främst i smak och arom.
Af såväl Gräddmargarin som vanlig Margarin tillverkas flera kvaliteter.
Uti Zeniths Margarin ingå inga tekniska preparat.
Använd uteslutande Zeniths Margarin.

Hållbaraste
äro
Ryska Galoscher
Petersburgs-fabrikatet
därför äfven
billigaste.
Partiförsäljare:
Obs! Röda triangeln. Galoschimportbolaget, Stockholm.

Sv. Panoptikon
Stockholm.
* Största sevärdhet. *

Depositionsräkning
Räntegodtgörelse 5 1/2 proc.
Aktiebolaget
Stockholms Diskontobank
Hufvudkontor: REGERINGSG. 1
Afdelningskontor: HÖTORGET 8.

Hernösands
Enskilda Bank,
8 Hamngatan 8.
Depositionsränta..... 5 proc.
Sparkasseränta ..... 5 proc.
Upp- & Afskrifningsränta... 3 proc.
Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
Drottninggatan 6.
Hushållsräkning 5 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Aktiebolaget
Sundsvalls Handelsbank,
Gustaf Adolfs torg 14,
godtgör ä Sparkasseräkning ..... 5 proc.
(G. 94245)

Göteborgs
Enskilda Bank
Brunkebergstorg 10 (Hotell Kung Karl).
Sparkasseränta 5 proc.

FÖRVARINGSFACK
uthyras af
AKTIEBOLAGET
STOCKHOLMS HANDELSBANK
8 Arsenalsgatan 8.

Sydsvenska
Kredit-Aktie-Bolaget,
Stockholm, Fredsgatan 24.
Afdelningskontor Götgat. 31.
(Fonder kr. 4, 340,000)

Deposition ..... 5 1/2 %
Sparkasseräkning ..... 5 %
Upp- & Afskrifning ..... 3 %

E. Wallbergs Toilettebindlar
för fruntimmer.
Absolut fria från bakterier. Hälsoberavande. Snygghetsbefordrande genom sin stora uppsugningsförmåga. Billiga.
Rekommenderas af: Professor *Salin*, Dr: *Westermarck*, Dr: *Alin* m. fl. läkare.
Till salu hos
K. M. Lundberg, Bikupan.

Knappar och
Garneringsartiklar
hos
K. Forsberg & C:o
Modevaru- och Galanterivarufabrik,
Operahuset.

KAFFE.
För vinnande af utrymme för ett större höstlager, utförsäljes under den närm. tiden **Cirka 5,000 balar** af utsökt goda kaffesorter, till följ. låga priser:
God Santos à 0,70, 0,90, 0,95, 1,00 pr kg.
1:ma Santos Plantage-Kaffe à 1,05 pr kg.
Extra 1:ma Kostarika à 1,10 pr kg.
Särskildt rekommenderas ett extra fint s. k. **Portorico Kaffe** ..... à 1,15 pr kg.
Prima Liberia ..... à 1,08 & 1,16
Fint Javakaffe, utsökt godt à 1,18
Extra 1:ma Blå Java à 1,20
Kaffet sändes till landsorten mot efterkräf eller förut insänd remissa (minsta parti 10 kg).
Vid köp af hel bal om cirka 60 kg. levereras varan fraktfritt vid köparens närmaste järnvägs- ell. ångbåtsstation.
Prof af samtliga sorterna erhålles franko mot 20 öre i frimärken.
Försumma icke att prova dessa verkligt goda och billiga Kaffesorter, hvilka ej äro att förväxla med de, som af andra firmor utbjudas under samma namn.
K. W. Karlberg,
Mästersamuelsgatan 10, Stockholm.
OBS! Fullt profen. vara. Redbar beh.

Spara 20 %
genom att göra Edra inköp af Kaffe direkt från undertecknads Kafferosteri, i sitt slag det största och mest tidsenliga i Skandinavien. Genom särskilda apparater **rivas** och **tvättas** Kaffet före rostningen, hvarigenom garanti vinnes för en **absolut ren** och **välsmakande** vara till priser från kr. 1,40, 1,50, 1,60 upptill kr. 4 pr kg.
Särskildt beder jag få framhålla följande extra fina Java- och Moccablandningar, allmänt omtyckta för sin överlägsna arom och välsmak:
Kaffe à la Carlsbad, serveras i Carlsbad, Wien, Teplitz m. fl. platser, hvarifrån det blifvit världsberömt för sin fina och pikanta smak, i burkar om 1/2 kg. kr. 1,60 pr burk.
Grand Hôtels blandning ..... 2,80 » kg.
Javablandning nr 2 ..... 2,50 » »
Automat-Kaffe, utmärkt ..... » »
Porto-Rico-blandning ..... » 2,— » »
Hushålls Kaffe, kraftigt och godt ..... » 1,80 » »
Expedition sker endast mot försökslikvid eller efterkräf i säckar om 5, 10, 15, 20, 25 och 30 kg. Vid order om minst 5 kg., till pris à kr. 2 och därutöver, lämnas en elegant kaffeburk gratis.
OBS! Af ett kg. rätt kaffe erhålles endast omkring 8 hgr. rostadt kaffe. — Det senare således 20 % drygare.
Gör ett försök, och Ni skall finna och erkänna varans överlägsna kvalitet!

J. F. Germundson,
Kungsholmstorg 2, Stockholm.
Ensamt innehafvare af patenträtten till Salomons Centrifugal-Rostningsapparater. Redbara och driftiga agenter, manliga eller kvinnliga, antagas på alla platser.

Lagermans
Metall-Puts-Pulver "Tomten"
för koppar och mässing innehåller inga giftiga ämnen och ingenting, som kan skada den skurandes händer.
Säljes hos alla välförsedda herrar speceri- & diversehandlande i riket.
Ende tillverkare:
Kraft-Tvål-Fabriken, Jönköping.
Prisbelönt senast vid Världsutställningen i Paris.